

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Uladzislau Amelyanovich

**Směrnice o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva
a její implementace v České republice**

Diplomová práce

Olomouc 2017

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Směrnice o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva a její implementace v České republice* vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 31. 5. 2017

Poděkování

Rád bych poděkoval JUDr. Michalu Petrovi, Ph.D., vedoucímu práce, za vstřícnost, věnovaný čas a hodnotné rady.

Mé poděkování patří rovněž Ba. Ianu Davidu Bellovi, Ing. Janě Bellové, Ph.D., a Mgr. Blance Šafaříkové, vyučujícím Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, dále tlumočnici Taťáně Fárkové za pomoc s překladem, a také Janě Gročkové a Bc. Tomáši Fürstovi, studentům Univerzity Palackého v Olomouci, za pomoc s plněním studijních povinností.

V neposlední řadě děkuji svým rodičům za přetrvávající podporu a porozumění.

Věnování

Tuto diplomovou práci bych rád věnoval slečně Janě z *Vlašimi*, milé a hodné dívce s krásnými očima.

OBSAH

Seznam použitých zkratk	5
Úvod	6
1 Vymezení pojmu soukromé prosazování soutěžního práva	9
1.1 Soukromé a veřejné prosazování soutěžního práva. Vymezení pojmu soukromé prosazování soutěžního práva	9
1.2 Případ Courage a Crehan a následné iniciativy Evropské komise	15
2 Analýza právních překážek efektivního soukromého prosazování	19
3 Směrnice o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva	26
3.1 Zpřístupnění důkazů	26
3.2 Účinek vnitrostátních rozhodnutí, promlčecí lhůty, společná a nerozdílná odpovědnost	31
3.2.1 Účinek vnitrostátních rozhodnutí	31
3.2.2 Promlčecí lhůta	35
3.2.3 Společná a nerozdílná odpovědnost	36
3.3 Přenesení navýšených cen	38
3.4 Stanovení výše škody	42
3.5 Smírné řešení sporu	44
3.6 Dílčí závěr	47
4 Implementace Směrnice v ČR	49
4.1 O implementaci Směrnice celkově	49
4.2 O implementaci některých ustanovení Směrnice	50
4.3 Netransponované ustanovení Směrnice	51
4.4 Ustanovení Směrnice, která byla transportovaná jen částečně	52
4.5 Kolektivní vymáhání	53
4.6 Závěr o implementaci Směrnice	54
Závěr	56
Seznam použitých zdrojů	61
Summary	64
Seznam klíčových slov	67

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
ES	Evropské společenství (též Společenství)
SES	Smlouva o založení ES
EU	Evropská unie
SFEU	Smlouva o fungování EU
ESD	Evropský soudní dvůr (Soudní dvůr ES)
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (též Úřad)
NSÚ	Národní soutěžní úřad členského státu EU
OHS	Orgán pro hospodářskou soutěž
ZOHS	Zákon o ochraně hospodářské soutěže
ObčZ	Občanský zákoník
OSŘ	Občanský soudní řád
USA	Spojené státy americké

Úvod

Potenciál soukromoprávních nároků byl prodiskutován již dávno jak ESD¹ v roce 1963, tak později i Evropskou komisí v *Bílé knize o žalobách o náhradě škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES*² (dále jen *Bílá kniha*).

Žaloby o náhradě škody a právo na jejich podání je stanoveno ve *Směrnici o náhradě škody, způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži*³ (dále jen *Směrnice*). Tvoří jednu ze součástí systému soukromého prosazování soutěžního práva⁴, na jejíž rozvoj je zaměřený tento právní předpis EU.

Členské státy EU musely implementovat uvedenou *Směrnici* do 27. prosince 2016. Nicméně Česká republika zatím nesplnila tuto povinnost plynoucí z evropského práva.

Vzhledem k výše uvedenému je mnou zvolené téma diplomové práce velice aktuální.

Hlavním cílem práce je detailní popis *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU* ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži.

Vedlejší cíle jsou:

- 1) *vymezit pojem soukromé prosazování soutěžního práva;*
- 2) *identifikovat a analyzovat právní překážky soukromého prosazování;*
- 3) *vyhodnotit implementaci Směrnice v České republice.*

Je nutné uvést, že *Směrnici* a její implementaci není v právní literatuře věnovaná velká pozornost. Publikací na toto téma je málo, stejně tak i odborných diskusí týkajících se návrhu zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže.⁵ V praxi českých soudů spory o náhradu škody vzniklé porušením soutěžních předpisů nejsou příliš časté⁶.

Mezi zdroje použité v této diplomové práci patří v první řadě *Směrnice* a *Bílá kniha*. Při zpracovávání mé diplomové práce jsem použil také odborné články, rozsudek ESD ze dne

¹ BĀNYAIOVÁ, Lucie. K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů. *Antitrust: revue soutěžního práva*, 2010, roč. [?], č. 4, s. 27.

² Komise Evropských společenství. *Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES KOM (2008) 165*. Brusel, 2008. 12 s.

³ *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU* ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži. Úř. věst. L 349, 5. prosince 2014, s. 1 a násl.

⁴ Recitál 5 preambule *Směrnice*.

⁵ PETR, Michal. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. *Antitrust: revue soutěžního práva*, 2017, roč. [?], č. 1, s. 4.

⁶ BĀNYAIOVÁ, Lucie. K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů. *Antitrust: revue soutěžního práva*, 2010, roč. [?], č. 4, s. 27.

20. září 2001 ve věci *Courage v Crehan*, studijní pomůcky a další zdroje. Mezi odbornými články bych chtěl zvlášť zmínit článek JUDr. Michala Petra, Ph.D., „Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže“⁷, který mi poskytl nenahraditelnou pomoc v sepsání kapitoly IV. Článek je jedním z mála na uvedené téma. Nejspíše je to jediný článek, který se věnuje detailní analýze implementace *Směrnice* v ČR. Většina ostatních zdrojů představuje pouze popis ustanovení *Směrnice*.

Pro vytvoření diplomové práce jsem zvolil následující metody.

Hlavními metodami jsou: vědecký popis, analýza a komparace.

V kapitole I jsem použil metodu vědeckého popisu. Nicméně při popisu soukromého vymáhání soutěžního práva v USA jsem se nemohl obejít bez metod pozorování a komparace.

Metodu komparace jsem využil i v kapitole III, ve které jsem porovnával ustanovení *Směrnice* s předchozími návrhy *Bílé knihy*, a také v kapitole IV, ve které jsem porovnával ustanovení návrhu zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a *Směrnice*, a také jsem zmiňoval *Bílou knihu*. Bez využití této metody bych nemohl plnit následující úkoly, které jsem si stanovil:

1. Určení toho, která ustanovení *Bílé knihy* ve *Směrnici* jsou a které nejsou.
2. Vyhodnocení toho, zda-li je implementace *Směrnice* dostačující.

Ze mnou stanovených cílů výzkumu plynou následující výzkumné otázky, které odpovídají:

1. vedlejšímu cíli č. 2:

Zda-li všechny situace, které jsou uvedené v *Bílé knize* společně s návrhy jejich vyřešení, jsou překážkami pro soukromé prosazování soutěžního práva?

Hypotéza: všechny situace, které jsou uvedené v *Bílé knize* společně s návrhy jejich vyřešení, jsou překážkami pro soukromé prosazování soutěžního práva.

2. hlavnímu cíli (hlavní výzkumná otázka):

V jakém rozsahu byl obsah *Bílé knihy* implementován do *Směrnice*?

Hypotéza: ne všechny návrhy *Bílé knihy* byly implementovány do textu *Směrnice*.

3. vedlejšímu cíli č. 3:

Bude schválením zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže implementace *Směrnice* v České republice dostačující?

Hypotéza: schválením zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže bude implementace *Směrnice* v České republice dostačující.

⁷ PETR, Michal. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. *Antitrust: revue soutěžního práva*, 2017, roč. [9?], č. 1, s. 4 – 14.

Práce je členěna do čtyř kapitol.

První kapitola „Vymezení pojmu soukromé prosazování soutěžního práva” pojednává o tom, jaké existují druhy prosazování soutěžního práva, popisuje případ Courage a vypráví o iniciativách Komise v oblasti odpovědnosti za škodu. Také obsahuje definici pojmu *soukromé prosazování soutěžního práva*.

Druhá kapitola obsahuje analýzu právních překážek efektivního soukromého prosazování.

Třetí kapitola se věnuje důkladnému popisu ustanovení *Směrnice*. Kapitola obsahuje výsledky porovnání ustanovení *Směrnice* s ustanoveními *Bílé knihy*, tedy to, co ve *Směrnici* je a co v ní naopak chybí.

Čtvrtá kapitola se zabývá jak celkovou implementací *Směrnice*, tak i jejími samostatnými ustanoveními. Kapitola určuje netransponovaná ustanovení a jen z části ustanovení transponovaná, hodnotí, zdali je implementace dostačující.

V závěru úvodu vyjadřuji přání, aby tato diplomová práce byla nápomocna při dosahování cíle jejího čtenáře.

1 Vymezení pojmu soukromé prosazování soutěžního práva

1.1 Soukromé a veřejné prosazování soutěžního práva. Vymezení pojmu soukromé prosazování soutěžního práva

Před tím, než definujeme pojem soukromé prosazování soutěžního práva (dále jen *soukromé prosazování*), krátce popíšeme, co je *prosazování*.

Prosazování (enforcement) je odhalování zakázaných praktik a rozhodování o nich.⁸

Dle mého názoru, abychom mohli definovat pojem *soukromé prosazování* (*private enforcement*), musíme nejdříve určit, co představuje veřejné prosazování soutěžního práva (dále jen *veřejné prosazování*). Takové cílové rozdělení dvou „pilířů“ prosazování soutěžního práva pomůže lépe pochopit rozdíl mezi nimi, který je potřeba vysvětlit ihned na začátku výzkumu soukromého prosazování. Tyto dva uvedené druhy prosazování totiž sledují různé cíle různých subjektů právních vztahů.

Musím poznamenat, že panuje prakticky bezvýjimečná shoda na tom, že *private* a *public enforcement* představují komplementární „pilíře“ prosazování soutěžního práva, otázkou zůstává pouze jejich vzájemný poměr a význam.⁹

Mezi nejdůležitější rozdíly, které od sebe obě větve odlišují, tedy patří (i) povaha subjektů, které dodržování soutěžních pravidel vymáhají, (ii) povaha využívaných prostředků a (iii) podoba sankcí, které za protisoutěžní jednání hrozí.¹⁰

Někteří autoři, například R. Neruda, odlišují ještě jeden pilíř soukromého vymáhání soutěžního práva – trestní právo. Na rozdíl od USA, kde má tato větev velmi silné postavení, představuje na evropském kontinentu trestněprávní vymáhání ultima ratio.¹¹

Veřejné prosazování (*public enforcement*) je model, kdy určitý orgán veřejné moci (Komise, NSÚ) z úřední povinnosti a ve veřejném zájmu sleduje, zda nejsou soutěžní pravidla porušována, a případná porušení vyšetřuje, zakazuje a trestá.¹²

Z výše uvedené definice vyplývá, že zájem je *veřejný*. S ohledem na odst. 1 čl. 101 a čl. 102 SFEU tímto veřejným zájmem je vytvoření vnitřního trhu („[s] vnitřním trhem jsou neslučitelné, [...]“). Vyplývá také to, že subjektem prosazování je *orgán veřejné moci*.

⁸ PETR, Michal. *Evropské právo 2: jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 140.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ FENCLOVÁ, Eva. *Efektivní vymáhání kartelového práva*. Diplomová práce [online]. cuni.cz/UK-4436.html, 20. ledna 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120179674>>.

¹¹ NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. *pravni prostor.cz*, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravni prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

¹² PETR: *Evropské právo 2...*, s. 140.

V ČR, jakožto i v systému práva EU, hraje primární roli *veřejné vymáhání dodržování antimonopolního práva*. Za účelem odhalování a postihování protisoutěžního jednání jsou totiž zřízeny specializované orgány, které tak činí většinou z vlastní iniciativy a prostředky veřejného práva.¹³

Takovým specializovaným orgánem je v České republice Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.

Porušení soutěžního práva má v takovém případě *veřejnoprávní důsledky*.

Porušení soutěžního práva ovšem může mít i soukromoprávní důsledky (zejm. pokud jde o platnost smluv a odpovědnost za škodu), o kterých nejsou orgány veřejné moci oprávněny rozhodovat. Jednotlivci (ať už spotřebitelé, nebo jiné podniky), pokud se chtějí těchto důsledků dovolat, musí se sami obrátit na soud, tedy sami se domoci aplikace soutěžních norem na „jejich“ případy. Tyto situace, ve kterých jednotlivci před civilním soudem argumentují porušením soutěžního práva, se označují jako tzv. soukromé prosazování (*private enforcement*).¹⁴

Soukromé vymáhání soutěžního práva (*private enforcement*) sice primárně směřuje k obhajobě individuálních práv a nároků poškozených osob, může mít však zároveň značný obecný vliv na posilování disciplíny soutěžitelů při dodržování pravidel volné soutěže, na zvyšování povědomí o soutěžním právu, na celkovém zlepšování soutěžní kultury a zkvalitňování podmínek konkurence na konkurenčních trzích. Zkušenosti ze států, kde má *private enforcement* bohatou tradici, ukazují, že tato linie uplatňování zákazů, stanovených soutěžním právem, může představovat vhodný a mocný doplněk vymáhání soutěžních pravidel po veřejnoprávní „větvi“, tj. soutěžními úřady. Státy, resp. jejich soutěžní úřady nemají a nikdy nebudou mít dostatek zdrojů na to, aby vypátraly a potrestaly všechna protisoutěžní jednání, ke kterým dochází, a proto dostatečně intenzivní zapojení soukromé iniciativy při vynucování dodržování soutěžního práva může vést k odhalení a nápravě mnohem více prohřešků, které by jinak zůstaly neodhaleny (a nepotrestány).¹⁵

Z výše uvedeného plyne, že v případech dovolávání se porušení veřejného soutěžního práva je zájem *soukromý*, a také to, že subjektem prosazování je *jednotlivec*, tudíž porušení soutěžního práva má také *soukromoprávní důsledky*.

U řady odborníků panovala do určité doby představa, že soutěžní právo patří výhradně do veřejnoprávní oblasti a nemůže jej aplikovat nikdo jiný, než soutěžní úřad, resp. že se

¹³ NERUDA, Robert. Náhrada škody způsobené protisoutěžním jednáním jako způsob soukromého vymáhání antimonopolního práva. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 12, s. 436.

¹⁴ PETR: *Evropské právo 2...*, s. 140.

¹⁵ NERUDA: *Náhrada škody...*, s. 435.

jedná o právo, které svědčí správní větvi a není možné se ho dovolávat aktivně u civilního soudu. Odstup civilněprávní strany soutěžního práva až do nedávné doby u českých právníků konečně prokazuje i případ *R. K. v. Plzeňský Prazdroj*.¹⁶

Panuje všeobecná shoda v názoru, že vyšší míra uvědomění u soukromých subjektů může fungování soutěžního práva jen prospět. Jak podotkla komisařka Kroes v jednom ze svých nedávných projevů: „Jsme téměř výhradně závislí na veřejném vynucování soutěžního práva, a to se musí změnit. Zásadním problémem je neexistence efektivního způsobu vynucování soukromoprávních nároků, která nás zbavuje mnoha očí a uší, které by mohly být nápomocny při postihu protisoutěžních praktik.“¹⁷

První slova *Bílé knihy o žalobách o náhradu škody, způsobené porušením antimonopolních pravidel ES* nepřímo ukazují na to, že soukromým prosazováním je vymáhání soutěžního práva.

Nicméně z toho důvodu, že tyto informace jsou nedostačující pro úplnost definice pojmu *soukromé prosazování soutěžního práva*, a také z důvodu existence celé řady otázek souvisejících se složkami tohoto pojmu, které vznikly na základě analýzy dalších definic pojmu *soukromé prosazování* (málo četných, dle mého názoru, v česky mluvící právní literatuře), pro vymezení pojmu *soukromé prosazování*, dle mého názoru, je nutné určit obsah některých složek tohoto pojmu, jako:

1. Osoba uplatňující nárok, tj. oprávněná se dovolávat porušení soutěžního práva.
2. Orgán projednávající nároky osoby, oprávněné se dovolávat porušení soutěžního práva.
3. Prostřednictvím jakých nároků osob, které se dovolávají porušení soutěžního práva, se uskutečňuje soukromé prosazování.

1) Někteří autoři poukazují na *jednotlivce, soukromé subjekty, jednotlivé uživatele, soukromoprávní subjekty, subjekty soukromého práva* jakožto na osoby, uplatňující nárok (subjekt).

¹⁶ NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. *pravniprostor.cz*, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

¹⁷ ORAMUS, Lukáš. *Modernizace evropského soutěžního práva – vývoj a trendy*. Diplomová práce [online]. *is.muni.cz*, 2. prosince 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://is.muni.cz/th/107766/pravf_m/Modernizace_ev_sout_prava_vyvoj_a_tendy.pdf>.

Bílá kniha, například při zmínce o osobě oprávněné se dožadovat u vnitrostátních soudů náhrady utrpělé škody, odkazuje na rozsudek ESD (třetího senátu) ve věci *Manfredi*. V souladu s rozsudkem v této věci má takové právo „každá osoba“¹⁸.

Směrnice, například ve své preambuli, poukazuje na možnost být takovým subjektem i osobu, která není jednotlivcem – „orgánem veřejné moci“¹⁹.

Omezení kruhu subjektů jen jednotlivci by tudíž neodpovídalo ustanovením evropského práva.

Vzhledem k výše uvedenému, osobou, uplatňující nárok, může být „kdokoli, ať už jednotlivce, včetně spotřebitelů a podniků, nebo orgán veřejné moci“²⁰.

2) Bez rozebrání a analýzy právních norem jen na základě právní literatury lze zpochybnit tvrzení o projednání soukromoprávních nároků pouze obecnými civilními soudy („soukromoprávní spory jsou v naprosté většině případů řešeny obecnými civilními soudy“²¹, „v zásadě u civilního soudu“²²).

V současné době nejsou v platné legislativě ČR překážky k projednání sporu v soutěžní věci ad hoc, vytvořeným quasijudiciálním či rozhodčím orgánem. Takže možnost aplikace národního práva, která se vztahuje k vnitrostátnímu soudu, je aplikovatelná i k ad hoc, vytvořenému quasijudiciálnímu či rozhodčímu orgánu.

Orgánem, který projednává nároky osoby oprávněné se dovolávat porušení soutěžního práva, může být tudíž i orgán, který není soudem, například ad hoc vytvořený quasijudiciální či rozhodčí orgán.

V případě absence potřeby aplikace unijního práva orgánem, který spor projednává, dle mého názoru lze bez pochyb mluvit o pravomoci ad hoc vytvořeného quasijudiciálního či rozhodčího orgánu spor projednat.

Chtěl bych podotknout, že stejně jako se vnitrostátní soud může ptát Evropské komise na informace nebo na její názory na otázky, které se týkají aplikace čl. 101 a 102 SFEU, tak i

¹⁸ Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Vincenzo Manfredi a další v. Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA a další*, spojené věci C-295/04 až C-298/04, Sb. rozh. s. I-6619, bod 61.

¹⁹ Recitál 3 preambule Smernice.

²⁰ Tamtéž.

²¹ POLKA, Vratislav. *Soukromoprávní a veřejnoprávní vymáhání antimonopolního práva*. Diplomová práce. [online]. is.muni.cz, 30. listopadu 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://is.muni.cz/th/100527/pravf_m/diplomka6_2.doc>.

²² NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. pravni prostor.cz, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravni prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

se teď může také ptát Evropské komise na informace nebo její názory na otázky, které se týkají aplikace čl. 107 nebo 108 SFEU (státní podpory – pozn. autora).²³

3) Například Vratislav Polka uvádí, stejně jako většina autorů, jen dva základní nároky soukromého prosazování soutěžního práva: *neplatnost smlouvy a nárok na kompenzaci škody*.²⁴

Veronika Pavlů zmiňuje *bezduvodné obohacení*, tudíž rozšiřuje seznam nároků ještě o jeden.²⁵

JUDr. Michal Petr, Ph.D., rozvíjením tématu soukromoprávních důsledků porušení soutěžního práva uvádí ještě jeden nárok k již uvedeným, tedy nárok na zákaz určitého jednání.²⁶

JUDr. Jindřiška Munková vyjmenováním hmotněprávních nároků také uvádí „jiné majetkové nároky, např. na zaplacení smluvních sankcí, souvisejících s neplatnými dohodami“²⁷.

V definici pojmu *soukromé prosazování* tedy považuji za vhodné uvést výše uvedené nároky a ponechat jejich seznam otevřený (demonstrativní).

Jestli má význam pro definici pojmu *soukromé prosazování*, tak jaké právo (jenom národní právo, národní a unijní právo) aplikuje orgán, jenž projednává nároky osoby?

Je nutné vzít v úvahu, že orgán, aby měl pravomoc používat legislativu orgánů EU (články 101 a 102 SFEU a sekundární právo je prováděcí), tj. být vnitrostátním soudem, musí splňovat Vaassenská kritéria.²⁸ Tudíž s různými ad hoc vytvořenými quasijudiciálními či rozhodčími orgány, dle takového názoru a podle nařízení Rady 1/2003 ES²⁹, by nemohl mít pravomoc používat (aplikovat) ustanovení SFEU a legislativu orgánů EU.

Podle všeho je však takový názor *čistě teoretický* a je založen na právní mezeře v nařízení Rady 1/2003 ES (nařízení s odkazem na pravomoc vnitrostátních soudů nevysvětluje, jaké orgány mající které znaky pod nimi musíme chápat) a podmínce aplikace

²³ JOHN, Laura Elizabeth. *Bellamy & Child European Union law of competition*. Third cumulative supplement to the seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 4.

²⁴ POLKA, Vratislav. *Soukromoprávní a veřejnoprávní vymáhání antimonopolního práva*. Diplomová práce. [online]. is.muni.cz, 30. listopadu 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://is.muni.cz/th/100527/pravf_m/diplomka6_2.doc>.

²⁵ PAVLŮ, Veronika. *Aktuální otázky vymáhání kartelového práva*. Diplomová práce [online]. is.muni.cz, 30. března 2010 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://is.muni.cz/th/170353/pravf_m/Diplomova_prace.pdf>.

²⁶ PETR, Michal a kol. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 559.

²⁷ MUNKOVÁ, Jindřiška. *Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 399.

²⁸ KABRHEL, Miloslav. *Soud členského státu ve smyslu čl. 267 SFEU* [online]. lawportal.cz, 3. dubna 2014 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<http://www.lawportal.cz/soud-clenskeho-statu-ve-smyslu-cl-267-sfeu/>>.

²⁹ Čl. 6.

definice vnitrostátního soudu v rozsudku *Vaassen-Göbbels*³⁰ k soukromému prosazování celkově.

Avšak ve prospěch takového názoru lze uvést ustanovení platné směrnice EU³¹, která nepřímou poukazuje na její opodstatněnost.

V těchto ustanoveních se vyskytuje slovní spojení *vnitrostátní soudy*. Odkaz na jakýkoli další orgán soukromého prosazování soutěžního práva není.

Dle mého názoru, při projednání sporu ad hoc vytvořeným quasijudiciálním či rozhodčím orgánem, otázka o pravomoci tohoto orgánu aplikovat články 101 a 102 SFEU by nevznikla. Pozornost by se obracela ne na otázku příslušnosti sporu, ale na *přímou použitelnost práva EU*.³²

Poznamenám, že v případě nepřítomnosti unijního prvku se vnitrostátní soud při řešení sporu aplikuje jenom na vnitrostátní soutěžní právo.

Jak jsem již poznamenal dříve, možnost aplikace národního práva vztahujícího se k vnitrostátnímu soudu, je aplikovatelná i u ad hoc vytvořeného quasijudiciálního či rozhodčího orgánu, což na rozdíl od aplikace takovými orgány evropského práva nevyvolává otázku o jejich příslušnosti pro projednání sporu.

Takže pro vymezení pojmu *soukromé prosazování soutěžního práva* má také význam, jaké právo orgán, který projednává nároky osoby, aplikuje, jelikož tímto orgánem kromě soudu může být například rozhodčí orgán.

Vzhledem k výše uvedenému lze předpokládat následující definici pojmu *soukromé prosazování soutěžního práva*:

Soukromé prosazování (private enforcement) je soukromoprávní vymáhání veřejného soutěžního práva, kdy se jeho porušení dovolává kdokoli vůči další osobě³³, která je zpravidla soutěžitelem³⁴, prostřednictvím uplatňování nároků na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním, vydání bezdůvodného obohacení, neplatnost smlouvy, zákaz určitého jednání a jiných nároků plynoucích z porušení právních předpisů o hospodářské

³⁰ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. června 1966. Věc 61-65. [online]. publications.europa.eu, 30. června 1966 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://publications.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/5bb3d0d2-2c78-4603-b7b6-e28cb2b4492e/language-cs>>.

³¹ Recitál 3 preambule Smernice.

³² BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 37.

³³ Dle mého názoru by nebylo správné hovořit o osobě, která porušila právní předpisy o hospodářské soutěži, jelikož vymáhání může například probíhat vůči osobě, která je právním nástupcem takové strany.

³⁴ Dle mého názoru, by nebylo úplně korektní hovořit o jiném privátním subjektu nebo o jiném soukromém subjektu, jelikož takovou osobou může například být právnická osoba, pokud jí bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy.

soutěži před vnitrostátním soudem nebo dalším orgánem, který má pravomoc aplikovat soutěžní právo.

1.2 Případ *Courage* a *Crehan* a následné iniciativy Evropské komise

Kauza *Courage* se týkala sporu mezi pivovarem *Courage Ltd.* a panem Bernardem *Crehanem*, nájemcem a provozovatelem dvou restaurací v Londýně. Pan *Crehan* byl společností *Courage* žalován o zaplacení dlužné částky za odebrané pivo, proti čemuž se bránil (mimo jiné) tím, že jejich smlouva je neplatná [pro rozpor s čl. 101 SFEU] a požadoval naopak po společnosti náhradu škody vzniklé tím, že smlouvu, rozpornou s unijním soutěžním právem, dodržoval.³⁵

Z rozsudku ve věci *Courage* vyplývá, že každý, včetně strany smlouvy způsobilé omezovat nebo narušovat působení hospodářské soutěže ve smyslu článku 101 SFEU, komu byla porušením unijního soutěžního práva způsobena škoda, má právo se domáhat její náhrady před národními soudy.³⁶

Stejně jako v případě neplatnosti, i když samotná odpovědnost za škodu vyplývá z práva unijního, se její uplatňování i rozsah již řídí právem národním.³⁷

Chci podotknout, že rozsudek ve věci *Courage* neobsahuje rozhodné ustanovení o nepřípustnosti vyloučení práva na náhradu škody slabší smluvní strany. Nicméně, takový závěr nám umožňuje srovnání odst. 31 až 34 rozsudku.

Rozsudek ve věci *Courage* se stal jakousi inspirací pro další iniciativy Evropské komise (dále jen Komise) v oblasti odpovědnosti za škodu, neboť v ní bylo výslovně uvedeno právo dovolávat se porušení soutěžního práva.

V roce 2004 si Komise nechala od advokátní kanceláře *Ashurst* zpracovat studii o právních podmínkách pro podávání žalob na náhradu škody z titulu porušení unijního soutěžního práva v členských státech (dále jen *Studie Ashurst*). Účelem studie bylo provést komparativní analýzu této problematiky a navrhnout opatření, která by mohla situaci potenciálních žalobců usnadnit.³⁸

Na základě této analýzy přijala Komise na sklonku roku 2005 zelenou knihu *Žaloby na náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES* (dále jen *Zelená kniha*), ve které označuje, obdobně jako *Studie Ashurst*, řadu překážek, které stojí v cestě širšímu uplatnění žalob na náhradu škody způsobené porušením unijního soutěžního práva, a

³⁵ PETR, Michal. *Evropské právo 2: jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 141.

³⁶ Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan*, C-453/99, Sb. rozh. s. I-06297, body 26, 27, 36 odst. 1.

³⁷ PETR: *Evropské právo 2...*, s. 141.

³⁸ Tamtéž, s. 142.

předkládá varianty jejich řešení. Vzhledem k tomu, že Komise v *Zelené knize* přišla s opravdu širokou škálou možných změn, mnohdy inspirovaných situací v USA, sklídila silnou kritiku, mimo jiné pro údajnou snahu „amerikanizovat“ evropské právo.³⁹

Prakticky existují rizika, protože tato iniciativa hlídá pokus začít novou éru soutěžní kultury, která pochází z USA ze zkušenosti od soukromých soudních sporů. Komise podporuje tento přístup v neposlední řadě i vzhledem k tomu, že je to zcela zadarmo.⁴⁰

Musím poznamenat, že Spojené státy americké jsou zemí s největší tradicí soukromého vymáhání soutěžního práva. Již od přijetí nejstaršího antimonopolního zákona, tzv. *Sherman akt* v roce 1890, je *private enforcement* nedílnou součástí antimonopolního práva USA.⁴¹

V americkém systému tak náhrada škody neplní pouze funkci kompenzační, nýbrž i funkci sankční.⁴²

Domnívám se, že pro to, aby byly pochopeny důvody kritiky „amerikanizovat“ evropské právo, které jsou podle všeho založeny na existenci v soutěžním právu USA řady právních norem neopodstatněných z hlediska spravedlnosti (neopodstatněné z mého hlediska jsem zvýraznil **tučně**), a také aby se předložil pro srovnání příklad *soukromého prosazování soutěžního práva* v jeho nejsilnější podobě, je nutné rozebrat základní rysy amerického systému vymáhání soutěžního práva.

V současné době představují *soukromé spory plynoucí z porušení soutěžního práva* cca 90 % všech federálních antitrustových případů.⁴³

Soukromé vymáhání soutěžního práva se v USA uskutečňuje především prostřednictvím sporu o náhradu škody způsobenou protisoutěžním jednáním. *Příčiny mnohonásobně rozšířenějšího uplatňování nároku na náhradu škody v USA* oproti situaci v Evropě jsou odbornou literaturou spatřovány zejména v následujících skutečnostech:

- poškozený má v případě vítězství ve sporu *nárok na plnění ve výši trojnásobku hodnoty utrpěné škody* (angl. *treble damages*);
- **uplatňuje se systém jednosměrného přenášení nákladů sporu – pokud má žalobce ve sporu úspěch, žalovaný musí nahradit jeho soudní náklady, avšak v opačném**

³⁹ PETR: *Evropské právo 2...*, s. 142 – 143.

⁴⁰ CINI, Michelle, McGOWAN, Lee. *Competition policy in the European union*. 2nd ed. Basingstoke ; New York, N.Y. : Palgrave Macmillan, 2009, s. 97.

⁴¹ NERUDA: *Náhrada škody...*, s. 437.

⁴² NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. *pravniprostor.cz*, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na

<www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

⁴³ NERUDA: *Náhrada škody...*, s. 437.

případě tomu tak není, tzn. ani v případě svého neúspěchu nemusí žalobce nahrazovat náklady žalovaného;

– na rozdíl od většiny evropských zemí jsou v USA přípustná a ničím neomezovaná ujednání mezi klientem a právním zástupcem, podle nichž má advokát *nárok na odměnu v závislosti na výsledku sporu a ve výši podílu z vysouzené částky*, což na jednu stranu umožňuje méně majetným klientům získat kvalifikované právní zástupce, na stranu druhou výrazně zvyšuje zájem právních zástupců na výsledku sporu;

– *jsou přípustné tzv. skupinové žaloby (class actions)*, tj. žaloby podávané jedním nebo více žalobci i jménem jiných osob, které mají společný zájem, přičemž tato skutečnost hraje významnou roli zejména tam, kde škoda utrpěná jednotlivými poškozenými, je relativně nízká (např. v případě cenových kartelů);

– žalobce má ve značném rozsahu umožněn *přístup k relevantním dokumentům a svědectvím třetích osob již ve fázi před zahájením soudního řízení*;

– žalovaní jsou povinni nahradit (trojnásobek) utrpěné škody *společně a nerozdílně*, tj. jsou ve vzájemném solidárním postavení;

– **spory o náhradu škody jsou souzeny před porotami, složenými z právních laiků, přičemž tato skutečnost přináší větší míru nejistoty ohledně předpokládaného výsledku sporu;**

– *soudy v USA nelpí na přesném vyčíslení utrpěné škody*, když pro přiznání nároku na náhradu škody většinou postačí zjištění porušení soutěžního práva a zjištění existence „újmou soutěží“.⁴⁴

Uvedená pravidla ve svém souhrnu vytvářejí poměrně *značný tlak na žalované*, kteří se často snaží vyhnout nákladnému soudnímu sporu s nejistým výsledkem uzavřením mimosoudní dohody o odškodnění. Není tedy překvapením, že většina sporů o náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním v USA, končí mimosoudním urovnáním, tj. k jejich soudnímu projednání ani nedojde.⁴⁵

Je možné, že přítomnost tak silného tlaku na žalované je základní příčinou kritiky amerického systému ze strany tamních odborníků, „neboť údajně vede k excesům a nadměrnému vymáhání (overenforcement)“⁴⁶.

⁴⁴ NERUDA: *Náhrada škody...*, s. 437 – 438.

⁴⁵ NERUDA: *Náhrada škody...*, s. 438.

⁴⁶ NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. *pravni prostor.cz*, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravni-prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukromé-vymáhání-soutěžního-práva-nejen-náhrada-škody-způsobena-kartelem>.

Po schválení výše uvedené *Zelené knihy* Komise, strach *amerikanizovat* evropské právo pravděpodobně skutečně existoval, jelikož v souladu s jedním ze tří základních principů následující knihy Komise „by měl právní rámec zaměřený na zvýšení účinnosti žalob o náhradu škody vycházet ze skutečně evropského přístupu“⁴⁷, a politické možnosti, navržené v knize „proto představují vyvážená opatření, která čerpají z evropské právní kultury a tradic“⁴⁸.

Na jaře roku 2008 vydala Komise *Bílou knihu o náhradě škody* předkládající konkrétní návrhy opatření k posílení *private enforcement* v EU.⁴⁹

V Bílé knize se rozebírají právní překážky, které brání efektivnímu soukromému prosazování, a nabízí se způsoby jejich odstranění – konkrétní právní normy.

Můj názor je, že analýza právních překážek efektivního *soukromého prosazování* zaslouží rozebrání ve zvláštní kapitole.

Po uplynutí více než šesti let po schválení *Bílé knihy o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES* (dále jen *Bílá kniha*), na jejímž základě byla Evropským parlamentem a Radou schválena *Směrnice 2014/104/EU*, která zahrnuje právní normy *Bílé knihy*.

Normy *Směrnice* jsou významně méně ambiciózní oproti původním plánům.⁵⁰

Na začátku byla hodně ambiciózní představa, že v Evropě by bylo, zjednodušeně řečeno, vhodné zavést americký model, tedy učinit ze soukromoprávního způsobu zcela plnohodnotný pilíř prosazování soutěžního práva, ve kterém by se třeba polovina případů řešila u soudu, polovina u soutěžních úřadů. Postupně se ale názor vyvinul tak, že soukromoprávní prosazování by mělo být pouze doplňkem veřejného prosazování.⁵¹

⁴⁷ Odst. 1.2 Bílé knihy.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ NERUDA: *Náhrada škody...*, s. 143.

⁵⁰ NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. *pravniprostor.cz*, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

⁵¹ Tamtéž.

2 Analýza právních překážek efektivního soukromého prosazování

Analýza právních překážek efektivního soukromého prosazování soutěžního práva předpokládá zaprvé identifikaci právních překážek soukromého prosazování a zadruhé jejich analýzu.

Nyní analyzuji právní překážky, tj. takové, které představují nedostatečnou právní úpravu. Zbylé překážky, které nejsou právními, jsou také velkou brzdou na cestě soukromého prosazování soutěžního práva.

Například Martin Nedělka a Jitka Linhartová tvrdí, že „skutečnosti, mající vliv na úspěšnost soukromého prosazování soutěžního práva, je nedostatek zkušeností národních soudů s předmětnou problematikou a těmito typy žalob“⁵².

Stejní autoři také uvádí, že „[v] mnoha případech, ať v České republice nebo v dalších členských státech EU, je to totiž právě nedostatek finančních prostředků na právní služby a poplatky soudům, které odrazují poškozené subjekty od podání žaloby“⁵³.

Předpokládám, že až bude soukromé prosazování soutěžního práva zbaveno překážek jak právních tak i neprávních, zejména tehdy jej bude možno nazývat efektivním.

Co se týče identifikace překážek, tak ty byly vymezeny Komisí postupně, a ne bez účasti dalších subjektů.

Poprvé byly popsány v *Zelené knize* ze dne 19. 12. 2005, kdy Komise na základě analýzy předkládá varianty řešení řady překážek, které stojí v čistě širším uplatnění žalob na náhradu škody.

K *Zelené knize* a k jí předloženým variantám se vyjádřilo téměř 150 subjektů, ať už členských států, zájmových sdružení (podniků, spotřebitelů, advokátů a dalších) nebo jednotlivých společností.⁵⁴

Následně, po zohlednění těchto stanovisek, byly varianty řešení řady překážek, které Komise dělí na devět oblastí, uvedeny v *Bílé knize* ze dne 2. 4. 2008.

Ve struktuře *Bílé knihy* lze sledovat devět oblastí překážek.

⁵² NEDELKA, Martin, LINHARTOVÁ, Jitka. *Soukromé prosazování soutěžního práva v České republice. Informační list č. 4 / 2008* [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ PETR, Michal. *Bílá kniha Evropské komise o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva. Informační list č. 4 / 2008* [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

Odstavec 2 *Bílé knihy* s názvem *Navrhovaná opatření a politická řešení* je rozdělený na devět bodů.

Chci poznamenat, že veškeré tyto oblasti překážek soukromého prosazování soutěžního práva, které se vztahují k náhradě škody, jsou předmětem výzkumu i zástupců české právní vědy, např. JUDr. Michala Petra, Ph.D.⁵⁵

JUDr. Michal Petr, Ph.D., vyčleňuje a popisuje následujících devět oblastí návrhů Komise (oblastí překážek soukromého prosazování soutěžního práva, které se vztahují k náhradě škody):

1. Kolektivní a reprezentační žaloby.
2. Přístup k důkazům.
3. Závaznost rozhodnutí soutěžních úřadů pro soudy.
4. Zavinění.
5. Výše náhrady škody.
6. Passing-on.
7. Lhůty.
8. Náklady řízení.
9. Vztah k programu leniency.

Nicméně určení problematických oblastí pro *soukromé prosazování* není dostačující pro to, aby se nadále určil stupeň úplnosti implementace *Směrnice*. V tomto případě je nutné určení konkrétních překážek.

První oblast *Kolektivní a reprezentační žaloby* obsahuje dvě překážky (a následně dva návrhy Komise na jejich likvidaci).

První překážka: stav, kdy neexistuje možnost podání žalob v zastoupení, které předkládají kvalifikované subjekty, například sdružení spotřebitelů, státní orgány nebo oborová sdružení, jménem identifikovaných nebo identifikovatelných poškozených osob.⁵⁶

Druhá překážka: stav, kdy neexistuje možnost podání kolektivních žalob s výslovným předchozím souhlasem všech žalobců, v nichž se poškození výslovně rozhodnou spojit své jednotlivé nároky na odškodnění za utrpěnou škodu do jedné žaloby.⁵⁷

Dle mého názoru, odstranění podobných překážek povede k realizaci ihned dvou zásad *Bílé knihy*.

⁵⁵ PETR, Michal. *Bílá kniha Evropské komise o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva*. Informační list č. 4 / 2008 [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

⁵⁶ Odst. 2.1 *Bílé knihy*.

⁵⁷ Tamtéž.

Zprvė to povede k realizaci prvořadė zászady – plnému odškodnėní.

V pŕípadě pŕítomnosti velkého počtu poškozėných s relativní nízkou individuální škodou, a v pŕípadě jejich neobracení se na soud za účelem vymáhání náhrady škody, bude způsobená škoda značná, stejně tak i neopodstatněné obohacení osoby, které porušila právní předpisy o hospodářské soutěži.

Za druhé to povede k odražení od dalšího porušení výše uvedených právních předpisů, což by se nestalo v pŕípadě nevymáhání poškozėnými relativně nízkých individuálních škod.

Druhá oblast *Pŕístup k důkazům* obsahuje čtyři pŕekážky.

První pŕekážka: stav, kdy neexistuje pravomoc vnitrostátního soudu za určitých podmínek nařídít stranám řízení nebo třetím stranám, aby zpŕístupnily pŕesně vymezené kategorie relevantních důkazů.⁵⁸

Druhá pŕekážka: stav, kdy pro žalobce neexistuje řada podmínek pro vydání pŕíkazu ke zpŕístupnění informací. Mezi podmínky by mělo patŕit to, že žalobce:

– předložil veškerá fakta a důkazní pŕostředky, které si může obvykle opatŕit a z nichž vyplývá, že je pravděpodobné, že utpěl škodu v důsledku porušení pravidel hospodářské soutěže žalovanou stranou;

– náležitě soudu prokázal, že při vynaložení veškerého úsilí, které od něj lze očekávat, není schopen získat požadované důkazy jiným způsobem;

– dostatečně upŕesnil kategorie důkazů, které by měly být zpŕístupněny;

– pŕesvědčil soud, že navrhované zpŕístupnění informací je pro věc relevantní, nutné a pŕiměřené.⁵⁹

Třetí pŕekážka: stav, kdy neexistuje náležitá ochrana prohlášením, která učinily podniky v rámci žádosti o shovívavost, a také šetřením, která provádějí orgány pro ochranu hospodářské soutěže.⁶⁰

Čtvrtá pŕekážka: stav, kdy neexistuje pravomoc vnitrostátního soudu uložit dostatečně odstrašující sankce, včetně možnosti vyložit obsah nezpŕístupněných důkazů v občanskoprávním řízení o náhradu škody v neprospěch žalovaného, aby zabránily zničení relevantních důkazů nebo odmítnutí splnit pŕíkaz ke zpŕístupnění důkazů.⁶¹

Odstranění výše uvedených pŕekážek bez pochyby směřuje ke zjednodušení postavení žalobců, k odstranění asymetrie informací. Nicméně zpŕístupnění důkazů mezi stranami je neznámým institutem, o jehož efektivitě někteří autoři vyjadřují určité obavy.

⁵⁸ Odst. 2.2 Bílé knihy.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Tamtéž.

Třetí oblast *Závaznost rozhodnutí soutěžních úřadů pro soudy* obsahuje jednu neméně důležitou překážku dle názoru Komise – možnost vnitrostátního soudu přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím, v němž orgán pro ochranu hospodářské soutěže ve věci takového jednání konstatoval porušení hospodářské soutěže, nebo s pravomocným rozsudkem, kterým odvolací soud potvrdil rozhodnutí orgánu pro ochranu hospodářské soutěže nebo konstatoval porušení hospodářské soutěže.⁶²

Je jasné, že odstranění možnosti vnitrostátního soudu přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s výše uvedenými rozhodnutími, má kladný účel – zákaz soudu opakovaně určovat již určené fakta porušení právních předpisů o hospodářské soutěži na území EU – je to již nadbytečné, a také může vést ke konstataci neexistence uvedeného porušení, což, dle mého názoru, zpochybňuje kompetenci orgánu, který přijal původní rozhodnutí.

Nicméně vyvstává otázka: je nařízení soudu o tom, jaké rozhodnutí musí přijmout, zásahem do jeho nezávislosti?

Dle mého názoru, v řadě členských zemí – je, ale v některých, například takových jako ČR, není. Vše záleží na obsahu ústavních právních norem členské země.

Myslím si, že jelikož v některých zemích EU nařízení soudu o tom, jak má rozhodnout, je zásahem do jeho nezávislosti, tak na celounijní úrovni takové nařízení se bude považovat za zásah do nezávislosti soudů (protože je směrnice adresována všem členským zemím).

Vzhledem k výše uvedenému si myslím, že možnost vnitrostátního soudu přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím v němž orgán pro ochranu hospodářské soutěže ve věci takového jednání konstatoval porušení hospodářské soutěže nebo s pravomocným rozsudkem, kterým odvolací soud potvrdil rozhodnutí orgánu pro ochranu hospodářské soutěže nebo konstatoval, že porušení hospodářské soutěže není právní překážkou soukromého prosazování.

V ústavním pořádku ČR, stejně tak v zákoně upravujícím příslušnost soudu a soudce, jsem nenašel zásady, které by umožňovaly vnitrostátnímu soudu neaplikovat dle výsledků projednání sporu zákaz přijímat rozhodnutí určitého druhu (např., rozhodnutí, které by bylo v rozporu s rozhodnutím jakéhokoliv dalšího orgánu).

Ústavní pořádek ČR jen poukazuje na to, že působnost soudu stanoví zákon a že soudce je při rozhodování vázán zákonem. Takže existence právní normy v textu zákona, která obsahuje takový zákaz, jej jen činí povinným pro český soud.

⁶² Odst. 2.3 Bílé knihy.

Čtvrtá oblast *Zavinění* obsahuje jednu překážku.

Tato překážka má následující charakter: stav, kdy v členských státech vyžadují prokázání zavinění. V případě jeho neprokázání protiprávně jednající osoba nebude nést odpovědnost za způsobenou škodu.⁶³

Komise nevidí žádný důvod, proč by měly být protiprávně jednající osoby zbaveny odpovědnosti kvůli neexistenci zavinění.⁶⁴

Myslím si, že vznik nároku na náhradu škody nemůže být nijak opodstatněn existencí *zavinění*.

JUDr. Michal Petr, Ph.D., poznamenává, že jelikož české právo prokázání zavinění nevyžaduje, nemá pro ČR odpovídající návrh Komise žádný praktický význam.⁶⁵

Pátá oblast *Výše náhrady škody* obsahuje jednu velice důležitou překážku – neexistenci vypracovaného rámce s pragmatickými a nezávaznými pokyny pro vyčíslení náhrady škody ve věcech porušení antimonopolních pravidel, například prostřednictvím přibližných metod výpočtu nebo zjednodušených pravidel odhadu ztrát.⁶⁶

Šestá oblast *Přenos navýšené ceny* obsahuje dvě překážky.

První překážkou je stav, kdy žalovaná strana v případě žádosti o kompenzaci navýšené ceny nemá právo dovolávat se na svou obhajobu přenosu takové ceny na další osobu.⁶⁷

Druhou překážkou, kterou Komise uvádí v *Bílé knize*, je neexistence vyvratitelné domněnky, že na nepřímé odběratele bylo nezákonné navýšení ceny přeneseno v plné výši.⁶⁸

Nesouhlasím s tím, že výše uvedené vyvratitelné domněnky jsou překážkou efektivního *soukromého prosazování*.

Dle mého názoru, existence takové domněnky neopodstatněně zhoršuje postavení žalovaného. Opodstatnění potřeby existence výše uvedené domněnky vzdálenosti, která odběratele dělí od protiprávního jednání a obtížností předložit dostatečné důkazy o existenci a rozsahu přenesení nezákonného navýšení ceny v distribučním řetězci, není dostačující. Obtížnost předložit dostatečné důkazy není nepřekonatelnou překážkou to udělat. *Směrnice* obsahuje ustanovení o zpřístupnění důkazů žalobci za určitých podmínek.

⁶³ Odst. 2.4 Bílé knihy.

⁶⁴ Odst. 2.4 pododst. 2 Bílé knihy.

⁶⁵ PETR, Michal. *Bílá kniha Evropské komise o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva*. Informační list č. 4 / 2008 [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

⁶⁶ Odst. 2.5 Bílé knihy.

⁶⁷ Odst. 2.6 Bílé knihy.

⁶⁸ Tamtéž.

Sedmá oblast *Promlčecí lhůty* obsahuje jednu překážku – příliš krátké lhůty by mohly efektivně *private enforcement* prakticky zablokovat.⁶⁹

Tato překážka má několik složek.

Zaprvé, promlčecí lhůta by neměla začít běžet v případě trvajících nebo opakovaného protiprávního jednání dříve, než toto protiprávní jednání skončí.⁷⁰

Za druhé, promlčecí lhůta by neměla začít běžet dříve, než lze rozumně očekávat, že se poškozená osoba dozví o protiprávním jednání a o škodě, které jí způsobilo.⁷¹

Je jasné, že když je promlčecí lhůta zafixovaná a začne běžet dříve, než jak uvádí výše zmiňované podmínky, které dle mého názoru jsou spravedlivě určeny, uplyne rychleji. Žalobce to staví do negativní polohy, kdy buď nemá právo pro podání žaloby o náhradu škody, anebo lhůta pro podání této žaloby je kratší, než má být.

Osmá oblast *Náklady řízení* obsahuje tři překážky.

První překážka: stav, kdy nejsou k dispozici procesní pravidla usnadňující smírné vyřešení sporu.⁷²

Neexistence takových pravidel je skutečně zásadní překážkou, zvláště když je řeč o relativně nízké individuální škodě poškozeného, jako v případě kolektivních a reprezentačních žalob. Vždyť smírné vyřešení sporu by mohlo předejít obracení se na soud a tím by se předešlo možným nákladům řízení.

Druhá překážka: stav, kdy neexistují soudní poplatky stanovené takovým způsobem, aby nepředstavovaly nepřiměřenou překážku podání žaloby o náhradu škody.⁷³

Myslím si, že tato překážka může být odstraněna jen ustanovením soudních poplatků individuálně při projednání každého sporu zvlášť, což je velice obtížné realizovat. V následujícím návrhu řešení *třetí překážky* Komise mluví právě o existenci běžných pravidel, tj. všeobecných pravidel.

Vzhledem k výše uvedenému si myslím, že výše uvedená překážka je spíše účelem a návrh Komise na její vyřešení má spíše *deklarativní charakter*.

Třetí překážka: stav, kdy vnitrostátní soudy nemají možnost rozhodovat o nákladech takovým způsobem, který se v určitých odůvodněných případech odchýlí od běžných

⁶⁹ PETR, Michal. *Bílá kniha Evropské komise o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva*. Informační list č. 4 / 2008 [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

⁷⁰ Odst. 2.7 Bílé knihy.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Odst. 2.8 Bílé knihy.

⁷³ Tamtéž.

pravidel, a to, pokud možno ještě před zahájením řízení. Taková rozhodnutí by zaručila, že v případě neúspěchu žalobce nebude muset nést veškeré náklady druhé strany.⁷⁴

V případě věrohodnosti tvrzení JUDr. Michala Petra, Ph.D. o tom, že už z dnešní judikatury vyplývá možnost se odchýlit od obecných pravidel v případech hodných zvláštního zřetele⁷⁵, nepovažuji výše uvedený stav za překážku soukromého prosazování soutěžního práva.

Devátá oblast *Vazba mezi programy shovívavosti a žalobami o náhradu škody* obsahuje jednu překážku – nepřítomnost dostatečné ochrany před zpřístupněním důkazů ve vztahu k prohlášením, která předložily podniky v rámci žádosti o shovívavost.⁷⁶

Vzhledem k výše uvedenému existuje určité množství právních překážek efektivního *soukromého prosazování soutěžního práva*. Tyto překážky jsou iniciovány *Bílou knihou*. Zpravidla jsou to právní normy procesního charakteru. Dle mého názoru nelze s absolutní jistotou tvrdit to, že všechny překážky, které jsou uvedeny v *Bílé knize*, jsou takové.

⁷⁴ Odst. 2.8 Bílé knihy.

⁷⁵ PETR, Michal. *Bílá kniha Evropské komise o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva*. Informační list č. 4 / 2008 [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

⁷⁶ Odst. 2.9 Bílé knihy.

3 *Směrnice o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva*

3.1 Zpřístupnění důkazů

Není překvapením to, že kapitola následující za kapitolou I, *Směrnice* „PŘEDMĚT, OBLAST PŮSOBENÍ A DEFINICE“, se věnuje některým otázkám, které se týkají zpřístupnění důkazů, jelikož v preambuli *Směrnice* se mluví o tom, že důkazy jsou v řízeních o žalobách o náhradu škody způsobené porušením unijních nebo vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži důležitým prvkem.⁷⁷

V recitálu 15 preambule *Směrnice* se mluví o tom, že je vhodné zajistit, aby žalobci měli právo na zpřístupnění důkazů, které jsou relevantní pro jejich nárok, aniž by museli jednotlivé důkazy upřesnit. „V zájmu zajištění rovnosti zbraní by tyto prostředky měly být k dispozici rovněž žalovaným stranám v řízeních o náhradě škody, aby mohly požádat o zpřístupnění důkazů těmito žalobci. Vnitrostátní soud by však měl mít také možnost nařídit zpřístupnění důkazů třetím stranám, včetně orgánů veřejné moci.“⁷⁸

Výše uvedená ustanovení jsou bezprostředně uvedena v textu *Směrnice*.⁷⁹

Článek 5 „Zpřístupnění důkazů“ je velice důležitý z několika důvodů.

Zaprvé, čl. 5 je jedním z klíčových článků *Směrnice*, a to proto, že obsahuje povinnost členské země zajistit vnitrostátnímu soudu možnost žalované straně nebo třetí straně nařídit, aby zpřístupnily relevantní důkazy, které mají pod svou kontrolou.

V případě neimplementace této normy *Směrnice* do vnitrostátního zákonodárství členských států, zásady efektivity, o které se mluví ve čl. 4 *Směrnice*, nebude dodržena; asymetrie informací, o kterých se mluví v *Bílé knize*, nebude překonána.

V souladu s § 129 odst. 2 OSŘ „předseda senátu může uložit tomu, kdo má listinu potřebnou k důkazu, aby ji předložil, nebo ji opatří sám od jiného soudu, orgánu nebo právnické osoby“.

JUDr. Robert Neruda píše, že „směrnice v čl. 5 říká, že soudce vnitrostátního soudu musí mít efektivní možnost nařídit žalovanému, nebo kterékoli třetí straně, aby předložil celé kategorie důkazů“⁸⁰.

⁷⁷ Recitál 15 preambule *Směrnice*.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ Čl. 5 odst. 1.

⁸⁰ NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. právníprostor.cz, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

Podle *Směrnice* však soudce může nařídit předložení celé kategorie důkazů, aniž by musel každou jednotlivou listinu specifikovat. Dle názoru JUDr. Roberta Nerudy by mělo tedy dojít k ulehčení postavení žalobce, a protože současná právní úprava toto neumožňuje, bude pravděpodobně potřeba novelizovat občanský soudní řád.⁸¹

Dle stavu ke dni 10. 2. 2017 odpovídá skutečnosti názor JUDr. Roberta Nerudy v souladu se kterým „dnes platí, že žalobce, pokud žádá soud, aby nařídil předložení listinného (nebo jiného) důkazu podle § 129 o.s.ř., musí tyto listiny dostatečným způsobem označit“⁸².

Zadruhé, čl. 5 obsahuje všechny základní podmínky pro to, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění relevantních důkazů obsažených v odst. 2.2 *Bílé knihy* (kromě jedné, která spíše reprezentuje slovo v *Bílé knize*, jejíž obdobu *Směrnice* nemá – „nutné informace“, a s výjimkou ještě další podmínky, obsažené v čl. 6 odst. 10).

Jedna uvedená podmínka, nezachycená ve *Směrnici* (nutné informace), dle mého názoru neumožňuje zasahovat do neúplných přenosů obsahu *Bílé knihy* do unijních právních předpisů, jelikož nutnost důkazů pro věc, které se budou projednávat na odpovědnost dalším podmínkám zpřístupnění (*relevantnost, přiměřenost, přesnost, neschopnost získat důkazy jiným způsobem, předložení faktu, že pravděpodobně utrpěl škodu*) je zjevnou, původně zamýšlenou podmínkou jejich zpřístupnění.

Podmínka *relevantnosti* je poznamenána ve dvou odstavcích čl. 5.

- 1) Zmíněný odstavec 1.
- 2) Odstavec 4.

V souladu s tímto odstavcem „členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy měly pravomoc nařídit zpřístupnění důkazů obsahujících důvěrné informace, považují-li je za relevantní pro danou žalobu o náhradu škody“⁸³.

Podmínka *přiměřenosti* je uvedena v odstavci 3.

V souladu s tímto odstavcem „členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy omezily zpřístupnění důkazů na to, co je přiměřené. Při rozhodování, zda je zpřístupnění požadované určitou stranou přiměřené, uváží vnitrostátní soudy oprávněné zájmy všech stran a dotčených třetích stran“⁸⁴.

Podmínka *přesnosti* je uvedena v odstavci 2.

⁸¹ NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. právníprostor.cz, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Čl. 5 odst. 4 *Směrnice*.

⁸⁴ Čl. 5 odst. 3 *Směrnice*.

V souladu s tímto odstavcem „členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy měly možnost nařídit zpřístupnění jednotlivých důkazů nebo relevantních kategorií důkazů vymezených co nejpřesněji a co nejúžeji na základě přiměřeně dostupných skutečností uvedených ve zdůvodnění“⁸⁵.

Podmínka *přesnosti* je také uvedena v čl. 6 odst. 4 písm. a), tj. vůči důkazům obsaženým ve spise vedeném u OHS.

Podmínka *neschopnosti získat důkazy jiným způsobem* je uvedena v čl. 6 odst. 10, tzn., že se vztahuje jen k důkazům obsaženým ve spise vedeném u OHS.

V souladu s čl. 6 odst. 10 „členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy mohly po orgánu pro hospodářskou soutěž požadovat zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu u něj vedeném, pouze pokud některá strana nebo třetí strana nemůže z rozumných důvodů předložit požadované důkazy“.

V *Bílé knize* podmínka zpřístupnění důkazu – *neschopnost získat důkazy jiným způsobem* – má všeobecný charakter, neomezuje se jen na informace obsažené ve spisu vedeném u OHS.

Nicméně v čl. 5 tato podmínka není, tj. není povinná pro zpřístupnění důkazů ve všech dalších případech, které se netýkají zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu vedeném u OHS.

Takže v souladu s čl. 5 odst. 1 „[č]lenské státy zajistí, aby [...] měly vnitrostátní soudy možnost žalované straně nebo třetí straně nařídit, aby zpřístupnily relevantní důkazy, které mají pod svou kontrolou“.

Podmínka *předložení faktů, že pravděpodobně utrpěl škodu*, je uvedena v odst. 1 (“zdůvodnění obsahující přiměřeně dostupné skutečnosti a důkazy, jež dostatečně podporují věrohodnost jeho nároku na náhradu škody”).

Zatřetí, čl. 5 obsahuje řadu nových právních norem, které nebyly uvedeny v *Bílé knize*:

- povinnost členských zemí zajistit, aby vnitrostátní soudy při nařizování zpřístupnění důkazů plně respektovaly příslušné profesní povinnosti mlčenlivosti stanovené unijním nebo vnitrostátním právem;

Jak plyne z výše uvedeného, *Směrnice* bez výjimek respektuje vnitrostátní právo, které stanoví profesní povinnosti mlčenlivosti.

- možnost, aby byli vyslechnuti dříve ti, od nichž je zpřístupnění informací požadováno, než ti, od nichž vnitrostátní soud požaduje zpřístupnění důkazů;

⁸⁵ Čl. 5 odst. 2 Směrnice.

- umožňuje členským zemím ponechat v platnosti nebo zavést pravidla, která umožňují širší zpřístupňování důkazů.

V souladu s odst. 5 „[z]ájem podniků vyhnout se žalobám o náhradu škody poté, co porušily právní předpisy o hospodářské soutěži, nepředstavuje zájem vyžadující ochranu“.

Zbýlá část návrhů odst. 2.2 *Bílé knihy*, která se týká ochrany prohlášení a odstrašující sankce, je obsažena v čl. 6 a 8 *Směrnice*.

Náležitá ochrana prohlášení, které učinily podniky v rámci žádosti o shovívavost, je uvedena v čl. 6 odst. 6 písm. a).

Stejná ochrana platí i na návrhy na narovnání.⁸⁶

Směrnice se navíc neomezuje jen na zákaz nařízení zpřístupnění prohlášení v rámci programu shovívavosti (a také návrhů na narovnání), ale přepokládá v čl. 7 odst. 1 ochranu prohlášení v rámci programu shovívavosti i v případě, kdy důkazy spadající do jedné z kategorií uvedených v čl. 6 odst. 6 již byly získány fyzickou nebo právnickou osobou výhradně přístupem ke spisu vedenému u OHS.

Článek 6 odst. 8 mluví o tom, že pokud se odst. 6 použije pouze na některé části požadovaných důkazů, zpřístupní se zbývající části důkazů v závislosti na kategorii, do které náleží, v souladu s příslušnými odstavci článku 6.

Návrh Komise ohledně odstrašující sankce zní takto: „Soudy by měly mít pravomoc uložit dostatečně odstrašující sankce, včetně možnosti vyložit obsah nezpřístupněných důkazů v občanskoprávním řízení o náhradu škody v neprospěch žalovaného, aby zabránily zničení relevantních důkazů nebo odmítnutí splnit příkaz ke zpřístupnění důkazu“⁸⁷.

Z tohoto pravidla tedy plyne, že soud by měl mít pravomoc uložit dostatečně odstrašující sankce ve dvou situacích:

- 1) aby zabránil zničení relevantních důkazů;
- 2) aby zabránil odmítnutí splnit příkaz ke zpřístupnění důkazů.

Směrnice v čl. 8 odst. 1 písm. a) a písm. b) popisuje tyto dvě situace a k tomuto seznamu přidává ještě další dvě podmínky pro uložení sankcí:

- nesplnění nebo odmítnutí splnit povinnosti uložené vnitrostátním soudem, které se týkají ochrany důvěrných informací;

- nedodržování omezení týkající se použití důkazů stanovená v kapitole II *Směrnice*.

⁸⁶ Čl. 6 odst. 6 písm. b) *Směrnice*.

⁸⁷ Odst. 2.2 *Bílé knihy*.

Musím poznamenat, že výše uvedené pravidlo *Bílé knihy* o pravomoci soudů uložit dostatečně odstrašující sankce z hlediska subjektu, kterému se sankce ukládají, lze vyložit různě:

1) sankce vůči žalovanému;

Na to poukazuje následující upřesnění sankcí:

„[...] včetně možnosti vyložit obsah nezpřístupněných důkazů v občanskoprávním řízení o náhradu škody v neprospěch žalovaného“.⁸⁸

2) sankce vůči stranám sporů;

Na to poukazuje odst. 2.2 pododst. 3 *Bílé knihy*, který se vztahuje ke všem doporučením Komise, včetně dostatečně odstrašující sankce, ve kterém se uvádějí strany.

3) sankce vůči nejširšímu okruhu subjektů.

Směrnice poskytuje vnitrostátním soudům možnost uložit účinné sankce širokému okruhu subjektů – stranám, třetím stranám a jejich právním zástupcům⁸⁹.

Směrnice obsahuje limity pro uložení sankcí – sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující.

Směrnice také obsahuje pravidlo v souladu se kterým „sankce, které mají mít vnitrostátní soudy k dispozici, musí s ohledem na chování strany řízení o žalobě o náhradu škody zahrnovat možnost vyvodit pro jednu stranu nepříznivé závěry, jako je možnost považovat určitou relevantní skutečnost za prokázanou, nebo úplné či částečné zamítnutí žalobních tvrzení nebo tvrzení protistrany nebo možnost nařídít náhradu nákladů řízení“⁹⁰.

Návratem ke čl. 6 se má náležitě poznamenat, že kromě náležité ochrany prohlášení v rámci programu shovívavosti, článek obsahuje dodatečné požadavky ke vnitrostátním soudům, které se týkají toho, že kromě uvedeného v čl. 5 odst. 3 vnitrostátní soudy musí zohlednit při posuzování přiměřenosti zpřístupnění důkazů.

Směrnice opravňuje k nařízení vnitrostátním soudům zpřístupnění určitých kategorií důkazů obsažených ve spisu vedeném u OHS, nicméně až poté, co OHS ukončí řízení přijetím rozhodnutí či jinak. Jsou to následující kategorie důkazů:

- informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení OHS;

- informace, které vyhotovily a stranám zaslaly příslušné OHS během řízení před nimi vedených;

⁸⁸ Čtvrté doporučení v odst. 2.2 *Bílé knihy*, které mluví o pravomoci soudů uložit dostatečně odstrašující sankce.

⁸⁹ Čl. 8 odst. 1 *Směrnice*.

⁹⁰ Čl. 8 odst. 2 *Směrnice*.

- návrhy na narovnání, které byly vzaty zpět.⁹¹

Článek 6 obsahuje také přímý odkaz na to, že zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu vedeném u OHS, které nespádají do žádné z kategorií uvedených v článku 6, může být v rámci řízení o žalobě o náhradu škody nařízeno kdykoli a také právo OHS ze svého vlastního podnětu předložit vnitrostátnímu soudu, u kterého se žádá o nařízení zpřístupnění vyjádření svého názoru ohledně přiměřenosti žádosti o zpřístupnění.

Článek 7, jak jsem již zmínil, když jsem mluvil o omezení, se týká použití prohlášení v rámci programu shovívavosti a návrhů na narovnání.

Článek 7 také obsahuje omezení týkající se použití důkazů uvedených ve výše zmíněném čl. 6 odst. 5, které do doby, než OHS ukončí řízení přijetím rozhodnutí nebo jinak, budou považovány za nepřístupné, nebo musí být chráněny jinak dle příslušných vnitrostátních pravidel s cílem zajistit plný účinek omezení zpřístupnění důkazů podle článku 6.

Také článek 7 v odst. 3 obsahuje omezení týkající se použití důkazů získaných výhradně přístupem ke spisu vedenému u OHS jen určitým okruhem osob.

V souladu s odst. 3, důkazy, které osoba získala výhradně přístupem ke spisu vedenému u OHS a které nespádají do odst. 5 nebo 6 čl. 6, mohly být v řízení o žalobě o náhradu škody použity pouze touto osobou nebo fyzickou či právnickou osobou, která je jejím právním nástupcem, včetně osoby, která získala její nárok.

Vzhledem ke všemu výše uvedenému lze odvodit, že všechny návrhy, které se týkají přístupu k důkazům a obsažené v odst. 2.2 *Bílé knihy*, jsou přeneseny do textu kapitoly II *Směrnice „ZPŘÍSTUPNĚNÍ DŮKAZŮ“*.

V textu *Směrnice* právní pravidla jsou detailně propracována, více konkretizována ve srovnání s návrhy Komise.

Směrnice obsahuje právní pravidla o omezeních týkajících se použití důkazů získaných přístupem ke spisu vedenému u OHS a o sankcích, které vnitrostátní soudy mají možnost uložit.

3.2 Účinek vnitrostátních rozhodnutí, promlčecí lhůty, společná a nerozdílná odpovědnost

3.2.1 Účinek vnitrostátních rozhodnutí

⁹¹ Čl. 6 odst. 5 *Směrnice*.

Otázky, které se týkají účinku vnitrostátních rozhodnutí, promlčecí lhůty, společné a nerozdílné odpovědnosti – to vše je obsaženo v jedné části *Směrnice*, v kapitole III „Účinek vnitrostátních rozhodnutí, promlčecí lhůty, společná a nerozdílná odpovědnost“.

O účinku vnitrostátních rozhodnutí se mluví v čl. 9.

Dle mého názoru je tento článek, který obsahuje tři právní normy, velmi zajímavý pro prozkoumání jak z hlediska jeho analýzy, která je založena na srovnávání první a druhé normy (odstavců článku), tak i z hlediska splnění očekávání *Bílé knihy*.

První norma: V souladu s čl. 9 odst. 1 „[č]lenské státy zajistí, aby porušení právních předpisů o hospodářské soutěži konstatované konečným rozhodnutím vnitrostátního OHS nebo odvolacího soudu bylo považováno za nevyvratitelné pro účely žaloby o náhradu škody podané u jejich vnitrostátních soudů podle článků 101 nebo 102 SFEU nebo podle vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži“.

Druhá norma: V souladu s čl. 9 odst. 2 „[č]lenské státy zajistí, aby konečné rozhodnutí uvedené v odstavci 1 a vydané v jiném členském státě mohlo být v souladu s vnitrostátním právem předloženo vnitrostátním soudům alespoň jako důkaz *prima facie* o tom, že došlo k porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, a aby případně mohlo být toto rozhodnutí posouzeno společně s dalšími důkazy, které strany předloží“.

Druhá norma zcela přenáší obsah recitálu 35 preambuly bezprostředně do textu *Směrnice*.

Článek 9 nejen že je zajímavý pro prozkoumání, ale je i důležitý pro ohraničení obsahu na první pohled co do obsahu stejných právních norem obsažených v jeho prvním a druhém odstavci.

Při prvním čtení a analýze prvního a druhého odstavce jsem pro sebe přesně určil jejich odlišnosti.

Po opakovaném pročtení článku jsem se dopustil chyby, protože jsem si pro sebe udělal závěr, že s ohledem na obsah právních norem obsažených v prvním a druhém odstavci jsou stejné jen s jedním rozdílem: odstavec 2 je speciální normou ve vztahu k odstavci 1, protože mluví o tom, že porušení právních předpisů o hospodářské soutěži mohlo být předloženo vnitrostátním soudům alespoň jako důkaz *prima facie*.

Stejně jako to, že odstavec 1 jsem chybně považoval za podobný, ale obsáhlejší a s ohledem na existenci odstavce 2 jako speciální normy jsem jej považoval fakticky za normu deklarativního charakteru.

Po prozkoumání obsahu recitálu 34 preambuly *Směrnice* a po porovnání a analýze čl. 9 s obsahem preambuly jsem si znovu všiml názoru (poznámky) ztraceného mnou po prvním čtení (krátce cituji ve srovnání s větami *Bílé knihy*):

BK – vnitrostátní soudy nesmějí přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím OHS nebo s pravomocným rozsudkem odvolacího soudu.

Směrnice – vnitrostátní soudy nesmějí přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím *svého* OHS nebo s pravomocným rozsudkem *svého* odvolacího soudu.

Poznámka: *svého* proto, že v čl. 9 odst. 1 je napsáno „[...] u jejich vnitrostátních soudů [...]“.

– vnitrostátní soudy smějí přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím nesvého OHS nebo s pravomocným rozsudkem *nesvého* odvolacího soudu.

Poznámka: *nesvého* – nevnitrostátního.

Co je řečeno v preambuli: „Pro zvýšení právní jistoty, zamezení nejednotnosti při uplatňování článků 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU, zvýšení účinnosti a zjednodušení řízení o náhradě škody a posílení fungování vnitřního trhu pro podniky a spotřebitele by konstatování, že došlo k porušení článků 101 nebo 102 Smlouvy o fungování EU obsažené v konečném rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu nemělo být znovu předmětem sporu v následných žalobách o náhradu škody. Konstatování takového porušení by proto v žalobách o náhradu škody podaných v souvislosti s daným porušením v členském státě, v němž se nachází vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž nebo odvolací soud, mělo být považováno za nevyvratitelné.“⁹²

Dále se ve stejném recitálu preambuly mluví o účinku takového konstatování a o tom, že kromě porušení článků 101 nebo 102 SFEU je nevyvratitelné také konstatování porušení vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži “v případech, kdy jsou v téže věci použity souběžně unijní i vnitrostátní právní předpisy o hospodářské soutěži”⁹³.

Výše uvedené je nejen jednoduchým popisem chodu mých myšlenek při analýze právních norem čl. 9 *Směrnice*, ale poukazuje na to, jak při aplikaci pro vnitrostátní soudy při výkladu právní normy se může stát důležitým obrátit pozornost na preambuli za účelem zjištění, jaký smysl unijní zákonodárce chtěl vtělit do předmětné nebo jiné právní normy.

⁹² Recitál 34 preambule *Směrnice*.

⁹³ Tamtéž.

Jak plyne z výše uvedeného, první norma⁹⁴ článku 9, tj. kdy rozhodnutí „nejde za hranice“ členského státu „silněji“ druhé normy, která obsahuje jen minimální požadavky k tomu, že rozhodnutí “vydané v jiném členském státě mohlo být v souladu s vnitrostátním právem předloženo vnitrostátním soudům alespoň jako důkaz *prima facie*”⁹⁵.

Jak je známo, *prima facie* “neznámá to nutně, že je tomu skutečně tak”⁹⁶.

Co se týče přenosu vět *Bílé knihy* do textu *Směrnice*, dle mého názoru lze poznamenat následující:

Jak plyne z mých výše uvedených poznámek, *Směrnice* neztělesňuje očekávání *Bílé knihy*.

V souladu s *Bílou knihou* „Komise nevidí žádný důvod, proč by pravomocné rozhodnutí, které přijal ve věci článků 81 nebo 82 orgán pro ochranu hospodářské soutěže zařazený do Evropské sítě pro hospodářskou soutěž (ECN), nebo pravomocný rozsudek, kterým odvolací soud potvrdil rozhodnutí orgánu pro ochranu hospodářské soutěže nebo kterým sám shledal porušení uvedených článků, neměly být ve všech členských státech uznávány v navazujícím občanskoprávním řízení o náhradu škody jako nevyvratitelný důkaz porušení antimonopolních pravidel“⁹⁷.

Uznání pravomocného rozhodnutí jako nevyvratitelného důkazu porušení antimonopolních pravidel platí, jak jsem již poznamenal, v případě, kdy rozhodnutí „nejde za hranice“ členského státu.

V souladu s odst. 2.3 *Bílé knihy* „Komise [...] navrhuje přijmout následující pravidlo: vnitrostátní soudy, které projednávají žalobu o náhradu škody způsobené jednáním porušujícím články 81 nebo 82, nesmějí přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím, v němž orgán pro ochranu hospodářské soutěže, který je členem sítě ECN, ve věci takového jednání konstatoval porušení článků 81 nebo 82 nebo s pravomocným rozsudkem, kterým odvolací soud potvrdil rozhodnutí orgánu pro ochranu hospodářské soutěže nebo konstatoval porušení výše uvedených článků“.

Směrnice neobsahuje výraz výše uvedeného zákazu v tak kategorické formě. Je to zapříčiněno do jisté míry i tím, že by se jednalo o zásah do nezávislosti soudů, kterou chrání ústavní právo řady členských států, a to takovou formou, kdy v případě implementace normy odst. 2.3 *Bílé knihy* umožňuje hovořit o zásahu.

⁹⁴ Odst. 1.

⁹⁵ Odst. 2.

⁹⁶ Iuridictum encyklopedie o právu [online]. iuridictum.pecina.cz, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016].

Dostupné na <https://iuridictum.pecina.cz/w/Prima_facie>.

⁹⁷ Odst. 2.3 *Bílé knihy*.

Směrnice přesto obsahuje zákaz přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím. Nicméně je takový zákaz charakteristický následujícími zvláštnostmi.

Zaprvé, zákaz není přímo vyjádřený (jako v odst. 2.3 *Bílé knihy*).

V souladu s čl. 9 odst. 1 „porušení právních předpisů o hospodářské soutěži konstatované konečným rozhodnutím vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž nebo odvolacího soudu bylo považováno za nevyvratitelné pro účely žaloby o náhradu škody“.

Je jasné, že existence takové normy ve vnitrostátním právu členských států bezesporu povede pouze k takovému výsledku – náhradě škody za porušení hospodářské soutěže.

Zadruhé, zákaz platí jen na vnitrostátní rozhodnutí.⁹⁸

Ve vztahu k rozhodnutím vydaným v jiném členském státě není zákaz absolutní. Nicméně v případě, když důkaz *prima facie* nebude zpochybněný, bude se zákaz projevovat i ve vztahu k těmto rozhodnutím.

Vzhledem k výše uvedenému, ve *Směrnici* není zákaz přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím OHS nebo odvolacího soudu, vyjádřen přímo, tj. tak kategorickou formou jako v odst. 2.3 *Bílé knihy*. Zákaz platí jen na vnitrostátní rozhodnutí. Nevnitrostátní rozhodnutí představují důkaz *prima facie* o tom, že došlo k porušení právních předpisů o hospodářské soutěže.

3.2.2 Promlčecí lhůta

Směrnice upravuje tuto otázku ve čl. 10.

Zde, dle mého názoru, jsou důležité dva body:

- 1) Okamžik, od kterého začíná běžet promlčecí lhůta.
- 2) Délka promlčecí lhůty.

Nejprve se zaměřím na to, co nabízela *Bílá kniha*.

Co se týče prvního bodu (okamžik začátku) musím poznamenat, že odst. 2.7 *Bílé knihy* obsahuje negativní vymezení promlčecí lhůty:

“Komise [...] navrhuje, že by promlčecí lhůta neměla začít běžet:

- v případě trvajícího nebo opakovaného protiprávního jednání přede dnem, kdy takové protiprávní jednání skončilo;
- dříve, než lze rozumně očekávat, že se poškozená osoba dozví o protiprávním jednání a o škodě, které jí způsobilo”.

⁹⁸ Čl. 9 odst. 1 *Směrnice*.

Výše uvedená norma *Bílé knihy* byla v plném rozsahu přenesena do textu *Směrnice*.⁹⁹

Nejvíce, dle mého názoru, *Směrnice* zvýhodňuje postavení žalobce tím, že dodatečně k výše uvedené normě obsahuje normu, která neumožňuje zahájení běhu promlčecí lhůty dříve než lze přiměřeně předpokládat, že je žalobci známa totožnost porušitele.¹⁰⁰

Co se týče druhého bodu (délka) lze poznamenat, že v souladu s odst. 2.7 *Bílé knihy* “[p]ro zachování možnosti podání následných žalob by měla být přijata opatření, která by zabránila uplynutí promlčecí lhůty v době, kdy ještě probíhá veřejné vymáhání pravidel hospodářské soutěže orgány pro ochranu hospodářské soutěže a odvolacími soudy. Komise dává přednost možnosti stanovit novou promlčecí lhůtu, která začne běžet, jakmile orgán pro ochranu hospodářské soutěže nebo odvolací soud přijmou rozhodnutí ve věci protiprávního jednání, před možností pozastavit běh promlčecí lhůty po dobu řízení před těmito orgány či soudy”.

Komise nabízí novou promlčecí lhůtu o minimální délce 2 let, jejíž běh by započal jakmile rozhodnutí o protiprávním jednání, z něhož vychází následná žaloba, nabude právní moci.

Směrnice nepřijímá výše uvedené řešení otázky o délce promlčecí lhůty. *Směrnice* mluví o tom, že promlčecí lhůta pro podání žaloby o náhradu škody musí činit alespoň 5 let.

Také poznamenám, že na rozdíl od *Bílé knihy* *Směrnice* obsahuje následující normu o pozastavení nebo přerušení promlčecí lhůty.¹⁰¹

Vzhledem k výše uvedenému, okamžik začátku běhu promlčecí lhůty je ve *Směrnici* vymezen negativně, při tom postavení žalobce, na rozdíl od textu *Bílé knihy*, je zvýhodněno zařazením do textu *Směrnice* další podmínky pro začátek jejího běhu. *Směrnice* nepřijímá návrh Komise o nové promlčecí lhůtě, a stanovuje její minimální délku pěti let.

3.2.3 Společná a nerozdílná odpovědnost

Bílá kniha obsahuje jen jeden návrh, který nepředstavuje přímé pokyny na společnou a nerozdílnou odpovědnost podniků, které společně porušily právní předpisy o hospodářské soutěži.

Je to nabídka na omezení občanskoprávní odpovědnosti podniku, kterému byla prominuta pokuta, na nároky vznesené jeho přímými a nepřímými smluvními partnery. Je

⁹⁹ Čl. 10 odst. 2 *Směrnice*.

¹⁰⁰ Čl. 10 odst. 2 písm. c) *Směrnice*.

¹⁰¹ Čl. 10 odst. 4 *Směrnice*.

uvedeno v odst. 2.9 *Bílé knihy* „Vazba mezi programy shovívavosti a žalobami o náhradu škody“.

Ustanovení *Směrnice* obsahuje přímé pokyny na společnou a nerozdílnou odpovědnost podniku, výjimky z tohoto pravidla, právo porušitele požadovat na kterémkoli jiném porušiteli příspěvek na vypořádání.

Klíčová právní norma, ze které má čl. 11 výjimky, je obsažena v odst. 1 tohoto článku.

V souladu s čl. 11 odst. 1 „[č]lenské státy zajistí, aby podniky, které společně porušily právní předpisy o hospodářské soutěži, byly společně a nerozdílně odpovědné za škodu způsobenou tímto porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, a to tak, že každý z těchto podniků je povinen nahradit škodu v plné výši a poškozená strana má právo požadovat odškodnění v plné výši od kteréhokoli z těchto podniků, dokud není plně odškodněna“.

Ustanovení o společné a nerozdílné odpovědnosti podniku jsou obsaženy jen v jednom článku – článku 11. Dle mého názoru jsou však detailně propracovány a jsou logické. Chtěl bych upozornit na rozdíl normy o omezení odpovědnosti podniku, kterému byla prominuta pokuta (odst. 4) a normy obsažené v odst. 6, tj. na normy práva, mezi nimiž se souvislost na první pohled se vyhledává komplikovaně.

V obou normách a v odst. 4 a v odst. 6 se mluví o podniku, kterému byla prominuta pokuta, proto rozdíl mezi nimi nespočívá v subjektu povinností.

Myslím si, že komplikovanost v rychlém pochopení rozdílu uvedených norem spočívá v:

- nepřesné formulaci normy, obsažené v odst. 6;
- umístění norem v čl. 11.

Dle mého názoru, v odst. 6 se mluví o výši příspěvku na vypořádání poskytnutého podnikem, kterému byla prominuta pokuta, jinému porušiteli v případě společné a nerozdílné odpovědnosti podniku uvedené v odst. 4 písm. b). tj. odst. 6 jakoby odhaluje obsah odst. 4 písm. b).

Kdyby odst. 6 po slovech „či dodavatelé porušitelů“ obsahoval slova „pokud nelze získat odškodnění v plné výši od ostatních podniků“ z odst. 4 písm. b), spojení by mezi výše uvedenými právními normami sledovalo přesně.

Také je nutné zaznamenat ještě další normu, která omezuje odpovědnost malého nebo středního podniku.

„Odchylně od odstavce 1, členské státy zajistí, aniž je dotčeno právo na odškodnění v plné výši uvedené v článku 3, aby v případě, že porušitelem je malý nebo střední podnik [...], byl tento porušitel odpovědný pouze svým přímým a nepřímým odběratelům, pokud:

a) jeho tržní podíl na příslušném trhu je nižší než 5 % po celou dobu příslušného porušování právních předpisů o hospodářské soutěži;

b) použití obecných pravidel o společné a nerozdílné odpovědnosti by nezvratně ohrozilo jeho hospodářskou životaschopnost a způsobilo by to ztrátu celé hodnoty jeho aktiv.¹⁰²

Nicméně výjimka obsažená v odst. 2 „se nepoužije, pokud daný malý nebo střední podnik byl vedoucím činitelem při porušování právních předpisů o hospodářské soutěži nebo k účasti na takovém porušování přinutil další podniky nebo již bylo dříve zjištěno, že daný malý nebo střední podnik porušil právní předpisy o hospodářské soutěži“¹⁰³.

Jak jsem již poznamenal, čl. 11 obsahuje právo porušitele požadovat na kterémkoli jiném porušiteli příspěvek na vypořádání. „Výše příspěvku na vypořádání od porušitele, kterému byla na základě programu shovívavosti prominuta pokuta, nepřesáhne výši škody, kterou způsobil svým vlastním přímým nebo nepřímým odběratelům či dodavatelům.“¹⁰⁴

Tak lze tvrdit, že ustanovení o společné a nerozdílné odpovědnosti jsou dopodrobna projednána ve *Směrnici*.

Vzhledem k výše uvedenému, lze tvrdit následující o ustanoveních kapitoly III *Směrnice*.

V textu *Směrnice* byly jen částečně zachyceny návrhy *Bílé knihy*, které se týkají účinku vnitrostátních rozhodnutí.

Návrhy Komise ve věci okamžiku, kdy začne běžet promlčecí lhůta, byly v plném rozsahu uvedeny ve *Směrnici*. Co se týče promlčecí lhůty, *Směrnice* nebere v úvahu návrhy Komise o *nové promlčecí lhůtě*, pouze stanovuje její minimální délku.

Na rozdíl od jediného návrhu Komise jsou ustanovení o společné a nerozdílné odpovědnosti vypracovány ve *Směrnici* detailně, obsahují přímý odkaz na společnou a nerozdílnou odpovědnost podniku, výjimky z tohoto pravidla, a také právo porušitele požadovat na kterémkoliv jiném porušiteli příspěvek na vypořádání.

3.3 Přenesení navýšených cen

Ustanovení o přenesení navýšených cen jsou obsažena v kapitole IV *Směrnice* „Přenesení navýšených cen“.

Předpokládám, že právní normy o přenesení navýšených cen sledují dva cíle:

¹⁰² Čl. 11 odst. 2 *Směrnice*.

¹⁰³ Čl. 11 odst. 3 *Směrnice*.

¹⁰⁴ Čl. 11 odst. 5 *Směrnice*.

1. Odškodnění v plné výši podle čl. 3.
2. Předejít příliš nízké nebo naopak příliš vysoké kompenzaci škody.

Klíčová norma – čl. 12 odst. 1 – o přenesení navýšených cen požaduje od členských států zajistit, aby mohly náhradu škody požadovat všechny subjekty, jimž byla škoda způsobena bez ohledu na to, zda jsou přímými nebo nepřímými odběrateli porušitele, dále aby nedocházelo k náhradám škody přesahujícím výši škody způsobené žalobci porušením právních předpisů o hospodářské soutěži ani k tomu, že by porušitel nenesl žádnou odpovědnost.

Jak je vidět, dva mnou výše uvedené cíle, které jsem odvodil z odst. 2.6 *Bílé knihy*, jsou zahrnuty v čl. 12 odst. 1.

Článek 12 se nazývá „Přenesení navýšených cen a právo na odškodnění v plné výši“. Nicméně nemluví se v něm o tom, že představuje takové přenesení. V odst. 1 se mluví jen o právu přímých a nepřímých odběratelů požadovat náhradu škody.

Jen ve dvou případech článek uvádí slovní spojení *přenesení navýšených cen*, mezi které pravomoc vnitrostátního soudu stanovit odhadem, jaká část navýšené ceny byla přenesena¹⁰⁵ v souladu s pokyny, které vydá Komise¹⁰⁶.

Bílá kniha obsahuje doporučení Komise, v souladu se kterým „žalované strany by měly mít v případě žádosti o kompenzaci navýšené ceny právo dovolávat se na svou obhajobu přenosu takové ceny na další osobu. Důkazní břemeno při takové obhajobě by nemělo být lehčí než to, které nese žalobce ve vztahu k prokázání škody“¹⁰⁷.

Uvedený návrh Komise je důležitý, jelikož vede k cíli předejít příliš vysoké kompenzaci škody. Je uvedený bezprostředně v textu *Směrnice*.

V souladu s čl. 13 „[č]lenské státy zajistí, aby žalovaná strana v řízení o žalobě o náhradu škody mohla na obranu svých tvrzení proti žalobě o náhradu škody použít skutečnost, že žalobce ceny navýšené v důsledku porušení právních předpisů o hospodářské soutěži zcela nebo částečně přenesl“.

Zcela logické je také to, že důkazní břemeno při obraně svých tvrzení proti žalobě o náhradu škody nese žalovaný.

V následujícím návrhu Komise se však pojednává o tom, že důkazní břemeno leží na žalobci, příčina radikálního řešení předejít možnému bezdůvodnému obohacení se mi zdá jako neodpovídající principu proporcionality.

¹⁰⁵ Čl. 12 odst. 5 *Směrnice*.

¹⁰⁶ Čl. 16 *Směrnice*.

¹⁰⁷ Odst. 2.6 *Bílé knihy*.

Návrh se v *Bílé knize* uvádí následujícím způsobem:

„Nepřímí odběratelé mohli spoléhat na vyvratitelnou domněnku [¹⁰⁸], že na ně bylo nezákonné navýšení ceny přeneseno v plné výši.“¹⁰⁹

Tudíž v souladu s *Bílou knihou* důkazní břemeno o nepřenesení navýšené ceny leží v plné výši na žaloveném.

Postavení žalovaného se tak dle mého názoru neopodstatněně zhoršuje.

Zaprvé, žalovaný musí prokázat, že navýšená cena není přenesená na nepřímého odběratele. To je ale opravdu těžký úkol, jelikož takový odběratel není osobou, která pořídila zboží nebo služby přímo od žalovaného.

Zadruhé, vyvratitelná domněnka se týká v plné výši přenesené navýšené ceny.

V případě přenesení ceny jen částečně a nemožnosti dokázat její nepřenesení se postavení žalovaného bezpochyb stává neopodstatněně zhoršeným.

Není mi známo, jakou logikou se řídil „zákonodárce EU“, možná se konala i diskuse o uvedených příčinách, ale v textu *Směrnice* není o výše uvedené *vyvratitelné domněnce* ani zmínka.

„Členské státy zajistí, aby v případě, že v řízení o žalobě o náhradě škody závisí existence nároku na náhradu škody nebo výše náhrady škody, která má být přiznána, na tom, v jaké míře byly navýšené ceny přeneseny na žalobce se zohledněním obchodní praxe, při níž se navýšení ceny přenáší na nižší úroveň dodavatelského řetězce, nesl důkazní břemeno s ohledem na existenci a rozsah tohoto přenesení žalobce, který může přiměřeně požadovat zpřístupnění informací po žalovaném nebo po třetích stranách.“¹¹⁰

Právní norma je obsáhlá a komplikovaná pro pochopení. Poznámám, že *žalobce* v ní je nepřímým odběratelem. Důkazní břemeno nese nepřímý odběratel.

Další odstavec stejného článku obsahuje podmínky, jejichž existence mluví o tom, že byla na žalobce přenesena navýšená cena.

Jsou to následující podmínky:

„a) žalovaný porušil právní předpisy o hospodářské soutěži;

b) porušení právních předpisů o hospodářské soutěži vedlo k navýšení ceny pro přímého odběratele žalovaného;

¹⁰⁸ Vyvratitelná právní domněnka – právní domněnka, kdy se předpokládané skutečnosti pokládají za dané jen do doby, dokud nedokáže, že nejsou dány (dokud se neprokáže opak). Dostupné na <<http://business.center.cz/business/pojmy/p717-vyvratitelna-pravni-domenka.aspx>>.

¹⁰⁹ Odst. 2.6 Bílé knihy.

¹¹⁰ Čl. 14 odst. 1 Směrnice.

c) nepřímý odběratel sám pořídil zboží nebo služby, jichž se týkalo porušení právních předpisů o hospodářské soutěži nebo zboží či služby odvozené z takového zboží nebo služeb nebo zboží či služby obsahující takovéto zboží nebo služby.¹¹¹

Realizaci cíle popsaného mnou výše pod bodem č. 2 by mohla pomoci detailní implementace normy obsažené ve čl. 12 odst. 2. Nicméně nemohu předpokládat, jaká *přiměřená procesní pravidla* v souladu s touto normou musí stanovit členské státy.

Norma takového charakteru je ve *Směrnici* přítomná.

“Aby nedocházelo k nadměrnému odškodňování, členské státy stanoví přiměřená procesní pravidla, která zajistí, aby náhrada za skutečnou škodu na jakékoli úrovni dodavatelského řetězce nebyla vyšší než škoda způsobená navýšením cen na dané úrovni.”¹¹²

Dodržení dispozice výše uvedené normy dle myšlenky ve svém výsledku_(souhrn náhrad za skutečnou škodu na všech úrovních dodavatelského řetězce) musí vést k náhradě za skutečnou škodu způsobenou všem odběratelům jak přímým tak nepřímým. A taková náhrada škody ve svém výsledku nebude *příliš nízká nebo naopak příliš vysoká*.¹¹³

Výše uvedená slova *Bílé knihy* ukazují na to, že výše uvedený záměr nemůže být ideálně realizovatelný, a spíše sebou přináší ustanovení, ke kterému se musí maximálně přiblížit. Z tohoto důvodu se jedná o to, aby se předešlo „příliš nízké nebo naopak příliš vysoké kompenzaci škody *způsobené porušením práva hospodářské soutěže*“¹¹⁴.

Žaloby o náhradu škody podané žalobci z různých úrovní dodavatelského řetězce mohou vést k vícenásobné odpovědnosti nebo neexistenci odpovědnosti žalovaného, proto vnitrostátní soudy, u nichž byla podána žaloba o náhradu škody, se musí vzít v úvahu všechny tyto skutečnosti:

a) řízení o žalobě o náhradu škody, která se týká téhož porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, avšak byla zahájena žalobci z jiných úrovní dodavatelského řetězce;

b) soudní rozhodnutí vydaná v řízeních o žalobě o náhradu škody uvedených v písmenu a);

c) relevantní veřejně dostupné informace, jež vyplynuly z případů veřejnoprávního prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži.¹¹⁵

¹¹¹ Čl. 14 odst. 2 Směrnice.

¹¹² Čl. 12 odst. 2 Směrnice.

¹¹³ Odst. 2.6 Bílé knihy.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ Čl. 15 odst. 1 Směrnice.

Také poznamenám, že kapitolou *Směrnice o přenesení navýšených cen* není dotčeno právo poškozené strany požadovat a obdržet náhradu za ušlý zisk v důsledku plného nebo částečného přenesení navýšených cen.¹¹⁶

Vzhledem k výše uvedenému *Směrnice* obsahuje právní normy o přenesení navýšených cen pro to, aby právo na odškodnění v plné výši měl nejen přímý odběratel, ale i nepřímý odběratel, jelikož ve čl. 3 odst. 1 se mluví o právu na odškodnění *všech osob*.

Návrh v *Bílé knize* o tom, aby žalovaný nesl důkazní břemeno o nepřenesení navýšené ceny v plné výši, se nestala součástí *Směrnice*. Žalobce nese důkazní břemeno o přenesení navýšených cen na něj.

V případě, kdy na obranu svých tvrzení proti žalobě o náhradu škody žalovaný používá skutečnost, že žalobce ceny navýšené v důsledku porušení právních předpisů o hospodářské soutěži zcela nebo částečně přenesl, důkazní břemeno o přenesení navýšených cen nese žalovaný.

3.4 Stanovení výše škody

Otázce stanovení výše škody je věnována kapitola V.

Kapitola má stejný název, jako její jediný článek, v ní obsažený – „STANOVENÍ VÝŠE ŠKODY“.

Návrh Komise obsažený v odst. 2.5 *Bílé knihy* uvedu později.

Zpočátku se chci krátce zmínit o rozsahu škody, jelikož je vypočítání výše škody Komise spojeno právě s rozsahem škody (rozebírají se v jednom odstavci *Bílé knihy*), určení dle kterého názoru Komise musí předcházet takovému vypočítání – „jakmile je rozsah škody jasný, je nutné vypočítat výši náhrady“¹¹⁷.

Krátce poznamenám, že zjistit rozsah škody by bylo možné z její definice. Nicméně pojem škody není ve čl. 2 poznamenán.

Ze slov Komise, které se týkají rozsahu škody¹¹⁸, plyne, že poškození mají nárok na odškodnění v následujících případech újmy: skutečná škoda a ušlý zisk, a také mají právo na úroky.

Norma o rozsahu odškodnění, obsažená ve *Směrnici* je identická se slovy Komise:

Odškodnění v plné výši „[z]ahrnuje tedy právo na náhradu skutečné škody a ušlého zisku, jakož i platbu úroků“¹¹⁹.

¹¹⁶ Čl. 12 odst. 3 *Směrnice*.

¹¹⁷ Odst. 2.5 *Bílé knihy*.

¹¹⁸ Tamtéž.

Dle mého názoru, zákonodárce EU jednoduše neoperuje s pojmem *rozsah škody*, ale jen aplikuje pojem *rozsah odškodnění*. Aby se určil rozsah škody, je třeba se obrátit k pojmu *nárok na náhradu škod* ze kterého plyne, že tímto nárokem je *nárok na odškodnění za škodu*.

Jediný návrh Komise obsažený v *Bílé knize* je uveden takto: “Aby Komise usnadnila výpočet náhrady škody, hodlá vypracovat rámec s pragmatickými a nezávaznými pokyny pro vyčíslení náhrady škody ve věcech porušení antimonopolních pravidel, například prostřednictvím přibližných metod výpočtu nebo zjednodušených pravidel odhadu ztrát.”¹²⁰

Tento návrh byl začleněn do jediného článku *Směrnice*¹²¹, který se týká právě stanovení výše škody, a který lze popsat několika slovy: **vnitrostátní soud má pravomoc stanovit v souladu s vnitrostátními postupy výši škody odhadem.**

Myslím si, že lze tvrdit, že návrh Komise byl začleněn i do čl. 12 odst. 5 kapitoly IV, *kteřý se týká výše navýšené ceny* bez ohledu na to, že v čl. 17 se mluví o škodě, která také zahrnuje i ušlý zisk, v čl. 12 odst. 5 se hovoří jen o skutečné škodě (viz. čl. 12 odst. 3).

Tvrdit výše uvedené, tj. to, že návrh Komise byl začleněn i do čl. 12 odst. 5, dle mého názoru umožňuje další část výše uvedeného návrhu Komise – „pravidel odhadu ztrát“¹²².

Návrh Komise, který se týká stanovení výše škody, je začleněn do čl. 12 odst. 5, bez pochyb mluví o tom, že navýšená cena je škodou.

Klíčová právní norma, která se týká stanovení výše škody, a která je ve zkratce uvedená výše, je zformulovaná takto:

„Členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy měly pravomoc stanovit v souladu s vnitrostátními postupy výši škody odhadem, pokud bylo zjištěno, že žalobci byla způsobena škoda, avšak na základě dostupných důkazů je prakticky nemožné nebo nepřiměřeně obtížné přesně stanovit výši způsobené škody.“¹²³

Jediný článek kapitoly V „Stanovení výše škody“ zahrnuje další dvě právní normy.

První normou je vyvratitelná domněnka o tom, že porušením právních předpisů formou kartelu došlo ke škodě.¹²⁴ Dle mého názoru je to spravedlivé a logické, jelikož kartel představuje vážné porušení soutěžního práva.

Druhá norma – „[č]lenské státy zajistí, aby v řízeních týkajících se žaloby o náhradu škody mohl být vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž vnitrostátnímu soudu na jeho žádost nápomocen při určování výše škod, pokud takovou asistenci považuje za vhodnou.“¹²⁵

¹¹⁹ Čl. 3 odst. 2 Směrnice.

¹²⁰ Odst. 2.5 Bílé knihy.

¹²¹ Čl. 17 odst. 1 Směrnice.

¹²² Odst. 2.5 Bílé knihy.

¹²³ Čl. 17 odst. 1 Směrnice.

¹²⁴ Čl. 17 odst. 2 Směrnice.

Vzhledem k výše uvedenému, stanovení výše škody je věnován pouze jeden článek *Směrnice*, v odst. 1 kterého je obsažena klíčová právní norma o stanovení výše škody, která umožňuje vnitrostátnímu soudu stanovit v souladu s vnitrostátními postupy stanovení výše škody odhadem.

Směrnice neoperuje pojmem *rozsah škody*.

Návrh Komise o stanovení výše škody odhadem byl také začleněn do čl. 12 odst. 5, který se týká výše přenesené navýšené ceny.

3.5 Smírné řešení sporu

V kapitole VI *Směrnice* se projednávají otázky účinků *smírného řešení sporu* a *smírného narovnání na následné žaloby o náhradu škody*.

V souladu se *Směrnici* smírné řešení sporu má za následek nebo může mít za následek následující účinky:

1. pozastavení běhu promlčecí lhůty;
2. přerušeni řízení;
3. možnost OHS posoudit to, že bylo odškodnění vyplaceno v rámci smírného narovnání před tím, než vydal rozhodnutí o uložení pokuty jako polehčující okolnost.

Co se týče uvedeného bodu č. 1, pozastavení běhu promlčecí lhůty pro podání žaloby o náhradu škody probíhá po dobu smírného řešení sporu a použije se pouze s ohledem na ty strany, které se podílejí nebo podílely na smírném řešení sporu nebo při něm byly zastoupeny.¹²⁶

První myšlenka, která mě napadne po přečtení uvedené normy, je ta, že účast na smírném řešení sporu nemá *výhody ohledně běhu promlčecí lhůty* pro osobu, která narušila právní předpisy o hospodářské soutěži. Vždyť vůči osobám, které se neúčastní smírného řešení sporu, běh promlčecí lhůty pokračuje a směřuje ke konci, ale vůči účastníkům smírného řešení sporu po uplynutí doby smírného řešení sporu *promlčecí lhůta teprve začíná pokračovat ve svém běhu*.

„Pozastavení běhu promlčecí lhůty se použije pouze s ohledem na ty strany, které se podílejí nebo podílely na smírném řešení sporu nebo při něm byly zastoupeny.“¹²⁷

Dle mého názoru stojí za to poznamenat, že ustanovení o pozastavení běhu promlčecí lhůty po dobu smírného řešení sporu není součástí čl. 10 „Promlčecí lhůty“, ve kterém, jak již

¹²⁵ Čl. 17 odst. 3 *Směrnice*.

¹²⁶ Čl. 18 odst. 1 *Směrnice*.

¹²⁷ Tamtéž.

jsem dříve uvedl, byla projednána otázka okamžiku, kdy začíná běžet promlčecí lhůta. Okamžik se nestanovuje přímo, ale je vymezen negativně, tzn. „aby promlčecí lhůta nezačala běžet dříve“¹²⁸.

Další norma čl. 18 také mluví o účinku smírného řešení sporu a týká se doby, na kterou vnitrostátní soud má pravomoc přerušit řízení v případě, že se strany řízení podílejí na smírném řešení sporu v souvislosti s nárokem, jehož se tato žaloba o náhradu škody týká – 2 roky.¹²⁹ Tato norma je, v případě její implementace v národním právu členských států, možná pro realizaci ve stádiu soudního řízení.

V *Bílé knize* nejsou ustanovení o účincích výše uvedených bodů 1 a 2.

Bílá kniha připomíná *smírné řešení sporu* jen v souvislosti s nutností vypracování členskými státy procesních pravidel za účelem snížení nákladů souvisejících se žalobami o náhradu škody.

V souladu s *Bílou knihou* Komise navrhuje členským státům, aby „za účelem snížení nákladů vypracovaly procesní pravidla usnadňující smírné vyřešení sporu“¹³⁰.

Výše uvedený čl. 18 odst. 2 lze bez pochyby zařadit k pravidlům usnadňujícím smírné vyřešení sporu. Návrh uvedený v odst. 2.8 *Bílé knihy* je tak realizován ve *Směrnici*.

Ostatní návrhy odst. 2.8 *Bílé knihy* nenašly uplatnění ve *Směrnici*, podle všeho z důvodu chybějící konkrétnosti:

1) stanovit soudní poplatky takovým způsobem, aby nepředstavovaly nepřiměřenou překážku podání žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel;

2) udělit vnitrostátním soudům možnost rozhodovat o nákladech takovým způsobem, který se v určitých odůvodněných případech odchýlí od běžných pravidel, pokud možno ještě před zahájením řízení. Taková rozhodnutí by zaručila, že v případě neúspěchu žalobce nebude muset nést veškeré náklady druhé strany.¹³¹

Článek 18 obsahuje ještě jednu, třetí právní normu, která představuje účinek smírného řešení sporu formou možností ÚOHS posoudit jako polehčující okolnost to, že bylo odškodnění vyplaceno před tím, než ÚOHS vydal rozhodnutí o uložení pokuty.¹³²

Jak je vidno, výše uvedená právní norma představuje sebou pravomoc ÚOHS.

¹²⁸ Čl. 10 odst. 2 Směrnice.

¹²⁹ Čl. 18 odst. 2 Směrnice.

¹³⁰ Odst. 2.8.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Odst. 3.

Ano, norma čl. 18 odst. 3, je spojená se smírným řešením sporu. Kromě zařazení normy do čl. 18 na toto spojení v jejím textu také poukazuje pojem „smírné narovnání“.

Nicméně je nepochopitelné, proč otázka řízení u ÚOHS, i když se týká smírného řešení sporu, se projednává ve *Směrnici o náhradu škody*. Vždyť žaloba o náhradu škody vznáší nárok u soudu.

V rámci soudního řízení *posoudit jako polehčující okolnost* je výhradní pravomocí soudu.

Účinek smírného narovnání na následné žaloby o náhradu škody se projednává ve čl. 19.

Chci poznamenat, že ve čl. 2 odst. 22 je obsažena definice pojmu „smírné narovnání“: „dohoda, jež je výsledkem smírného řešení sporu“.

Rozdíl mezi účinkem smírného řešení sporu a účinkem smírného narovnání se stává očividným. Můžeme přejít k rozboru účinku smírného narovnání na následné žaloby o náhradu škody.

Smírné narovnání má následující účinky na následné žaloby o náhradu škody:

1. snížení nároku poškozené strany o podíl spoluporušitele, zúčastněného na narovnání na škodě;¹³³
2. zbývající část nároku poškozené strany zúčastněné na narovnání se uplatní pouze vůči spoluporušitelům nezúčastněným na narovnání;¹³⁴
3. spoluporušitelé nezúčastnění na narovnání nemohou získat příspěvek na vypořádání od spoluporušitele zúčastněného na narovnání.¹³⁵

Nicméně smírné narovnání není absolutní výjimkou zúčastněné na narovnání strany od úhrady náhrady škody odpovídající zbývající části nároku poškozené strany zúčastněné na narovnání.

V souladu se *Směrnici* „pokud spoluporušitelé nezúčastnění na narovnání, nejsou schopni uhradit náhradu škody odpovídající zbývající části nároku poškozené strany zúčastněné na narovnání, mohla poškozená strana zúčastněná na narovnání požadovat zbývající část náhrady škody na spoluporušiteli zúčastněném na narovnání“¹³⁶.

¹³³ Čl. 19 odst. 1 Směrnice.

¹³⁴ Čl. 19 odst. 2 Směrnice.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Čl. 19 odst. 3 pododst. 1.

Nicméně *Směrnice* také předpokládá možnost vyloučení výše uvedeného práva poškozené strany zúčastněné na narovnání, pokud předmětné právo bude výslovně vyloučena za podmínek stanovených ve smírném narovnání.¹³⁷

Vzhledem k výše uvedenému, smírné řešení sporu a smírné narovnání nabývají účinků uvedených ve čl. 18 a čl. 19.

Bílá kniha uvádí smírné řešení sporu jen v souvislosti s potřebou vypracování členskými státy procesních pravidel, usnadňujících smírné řešení sporu za účelem snížení nákladů souvisejících s žalobami o náhradu škody. Návrh Komise o potřebě vypracování takových pravidel se částečně realizuje článkem 18 odst. 2 (jde o přerušení řízení – pozn. autora).

3.6 Dílčí závěr

Směrnice se skládá z preambuly a sedmi kapitol.

V kapitole 3 diplomové práce „*Směrnice* o náhradě škody, způsobené porušením soutěžního práva“ mnou byly projednány kapitoly 2-6 *Směrnice*.

Popis *Směrnice* byl mnou zařazen do pěti podkapitol.

Podkapitola 3.1 “Zpřístupnění důkazů”.

Všechny návrhy, které se týkají přístupu k důkazům a obsažené v odst. 2.2 *Bílé knihy*, jsou přeneseny do textu kapitoly II *Směrnice*.

V textu *Směrnice* právní pravidla jsou detailně propracována, více konkretizována ve srovnání s návrhy Komise.

Podkapitola 3.2 „Účinek vnitrostátních rozhodnutí, promlčecí lhůty, společná a nerozdílná odpovědnost“.

V textu *Směrnice* byly jen částečně zachyceny, ne v tak kategorické formě, návrhy *Bílé knihy*, které se týkají účinku vnitrostátních rozhodnutí.

Zákaz platí jen na vnitrostátní rozhodnutí. Nevnitrostátní rozhodnutí představují důkaz *prima facie* o tom, že došlo k porušení právních předpisů o hospodářské soutěži.

Směrnice stanovuje okamžik, kdy začne běžet promlčecí lhůta a stanovuje také její minimální délku.

Návrhy Komise ve věci okamžiku, kdy začne běžet promlčecí lhůta, byly v plném rozsahu uvedeny ve *Směrnici*.

¹³⁷ Čl. 19 odst. 3 pododst. 2.

Směrnice nepřijímá návrh Komise o *nové promlčecí lhůtě* a stanovuje minimální délku promlčecí lhůty pěti let.

Ustanovení *Směrnice* obsahuje přímé pokyny na společnou a nerozdílnou odpovědnost podniku, výjimky z tohoto pravidla, právo porušitele požadovat na kterémkoli jiném porušiteli příspěvek na vypořádání.

Ustanovení o společné a nerozdílné odpovědnosti podniku jsou dopodrobna propracovány ve *Směrnici*.

Podkapitola 3.3 „Přenesení navýšených cen“.

Směrnice obsahuje právní normy o přenesení navýšených cen pro to, aby právo na odškodnění v plné výši měl nejen přímý odběratel, ale i nepřímý odběratel.

Žalobce nese důkazní břemeno o přenesení navýšených cen na něj.

Podkapitola 3.4 „Stanovení výše škody“.

Stanovení výše škody je věnován pouze jeden článek *Směrnice*, ve kterém je obsažena klíčová právní norma o stanovení výše škody, která umožňuje vnitrostátnímu soudu stanovit v souladu s vnitrostátními postupy stanovení výše škody odhadem.

Podkapitola 3.5 „Smírné řešení sporu“.

Kapitola VI *Směrnice* obsahuje informace o tom, jaké účinky má smírné řešení sporu a smírné narovnání.¹³⁸

Závěrem lze říci, že z textu *Směrnice* plyne to, že tato neobsahuje všechna ustanovení *Bílé knihy*. Nicméně některá ustanovení, jako například týkající se zpřístupnění důkazů a smírného vyřešení sporu, byly bezpochyby vypracovány nad rámec požadavků *Bílé knihy*.

¹³⁸ Čl. 18 a čl. 19 *Směrnice*.

4 Implementace *Směrnice* v ČR

4.1 O implementaci *Směrnice* celkově

Implementace *Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2014/104/EU* ze dne 26. listopadu 2014 byla navržena vládou a to cestou schválení speciálního zákona o náhradě škody a provedení změn v platném ZOHS.

Členské státy musely implementovat *Směrnici* do svých právních řádů do 27. prosince 2016.¹³⁹

V březnu 2016¹⁴⁰ ÚOHS a Ministerstvo spravedlnosti jako spolupředkladatelé navrhli speciální zákon o náhradě škody vzniklé v důsledku porušení hospodářské soutěže¹⁴¹, který podle očekávání by měl platit od prosince 2016¹⁴², což se nicméně nestalo.¹⁴³

Dne 23. 11. 2016 vláda schválila jenom návrh výše uvedeného zákona¹⁴⁴ – Vládní návrh zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže) ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)¹⁴⁵ (dále jen *Návrh zákona*).

Chci poznamenat, že návrh zákona obsahuje relativně malý počet odkazů.

Předpokládám, že nejdříve je třeba probrat implementaci *Směrnice celkově* a projednat takové otázky jako *působnost, terminologie* a *časová působnost nového zákona*. Poté lze probrat implementaci některých hmotněprávních a procesních ustanovení *Směrnice*.

Co do působnosti nového zákona: *Směrnice* stanoví určitá pravidla nezbytná k zajištění toho, aby všechny osoby, kterým byla způsobena škoda porušením právních předpisů

¹³⁹ Čl. 21 odst. 1 *Směrnice*.

¹⁴⁰ Návrh zákona o náhradě škody. Informační systém ODok [online]. apps.odok.cz, 11. března 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/veklep-history-version?pid=KORNA7XBHCNY>>.

¹⁴¹ ÚOHS navrhuje speciální zákon o náhradě škody vzniklé protisoutěžním jednáním [online]. ceska-justice.cz, 15. března 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/2016/03/uohs-navrhujespecialni-zakon-o-nahrade-skody-vznikle-protisouteznim-jednanim/>>.

¹⁴² DEIMELOVÁ, Markéta. Návrh zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a změna zákona o hospodářské soutěži [online]. epravo.cz, 11. listopadu 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/navrh-zakona-o-nahrade-skody-v-oblasti-hospodarske-souteze-a-zmena-zakona-o-hospodarske-soutezi-103644.html>>.

¹⁴³ NULÍČEK, Michal. Nový zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže [online]. pravnicaradce.ihned.cz, 13. ledna 2017 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-65585150-novy-zakon-o-nahrade-skody-v-oblasti-hospodarske-souteze>>.

¹⁴⁴ Výsledky jednání vlády 23. listopadu 2016 [online]. vlada.cz, 23. listopadu 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady-23--listopadu-2016-151050/>>.

¹⁴⁵ Vládní návrh zákona o náhradě škody. Informační systém ODok [online]. apps.odok.cz, 7. prosince 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNA7XBELK9>>.

o hospodářské soutěži, mohly účinně uplatnit právo požadovat náhradu této škody v plné výši.¹⁴⁶

V souladu s § 1 *Návrhu zákona* porušením pravidel o hospodářské soutěži se považuje omezování hospodářské soutěže dohodou soutěžitelů nebo zneužitím dominantního postavení soutěžitelů.

Nicméně musím poznamenat, že porušení právních předpisů o hospodářské soutěži může také proběhnout prostřednictvím zakázaného uskutečňování spojení, a také prostřednictvím dalších případů.¹⁴⁷

Vzhledem k výše uvedenému, působnost nového zákona užší působnosti *Směrnice*, což, dle mého názoru, neumožňuje mluvit o úplnosti implementace *Směrnice* celkově.

Co se týče terminologie nového zákona: některé definice návrhů zákona mohou být v nesouladu se zněním ZOHS, jako například v případě definice pojmu „kartel“.

Některé definice mohou být zbytečné z důvodu jejich kopírování z textu *Směrnice* (například definice pojmu „program shovívavosti“) nebo skoro doslovného přenosu do textu návrhu zákona takových definic, jako například definice pojmu „přímý odběratel“ a „nepřímý odběratel“.

JUDr. Michal Petr, Ph.D., poznamenává, že zavedení řady definic převzatých prakticky doslovně ze *Směrnice* na jedné straně sice umožňuje „odškrtnout“ si plnou harmonizaci se *Směrnici*, na straně druhé však vzbuzuje otázku, zda byla nezbytná právě zvoleným způsobem a zda nemohly být tyto pojmy více sladěny se ZOHS.¹⁴⁸

Co se týče časové působnosti nového zákona: v souladu se čl. 22 odst. 2, *Směrnice* členských států musí zajistit, aby vnitrostátní procesní předpisy přijaté k provedení *Směrnice* nebyly použity k řízení o žalobě o náhradu škody zahájené u vnitrostátního soudu před dnem 26. prosince 2014.

Ustanovení obsažená v § 36 *Návrhu zákona*, která se týkají časové působnosti procesních pravidel, splňuje požadavky čl. 22 odst. 2 *Směrnice*, tj. přenáší je do textu návrhu.

Ustanovení o časové působnosti hmotněprávních pravidel obsažené ve čl. 22 odst. 1 *Směrnice* naopak není přítomno v *Návrhu zákona*. To zase vyvolává řadu otázek.¹⁴⁹

4.2 O implementaci některých ustanovení *Směrnice*

¹⁴⁶ Čl. 1 odst. 1.

¹⁴⁷ § 1 ZOHS.

¹⁴⁸ PETR: *Zákon o náhradě škody...*, s. 5.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 6.

Hned na začátku poznamenám, že ne všechny právní normy *Směrnice* se musí přenést do českého národního práva, jelikož některé normy již v něm jsou (například čl. 9 odst. 1, čl. 11 odst. 1, čl. 17 odst. 1) nebo určité okolnosti „český civilní soud [nebo ÚOHZ – pozn. autora] může brát v potaz i bez výslovného zmocnění“¹⁵⁰ (např. čl. 13, čl. 15, čl. 18 odst. 3).

Musím říci, že v *Návrhu zákona* má své místo řada ustanovení, která jsou nadřazená nad rámec požadavků *Směrnice*, což samozřejmě neumožňuje mluvit o neexistenci implementace příslušných ustanoveních *Směrnice*. JUDr. Michal Petr, Ph.D., například poukazuje na § 2 odst. 2 („všem informacím předloženým“), § 4 („porušeno i jen národní právo, bez paralelní aplikace práva unijního“), 9 odst. 4 („stavení promlčecí lhůty je dále spojeno [...] po dobu řízení zpřístupnění důkazního prostředku“), § 14 odst. 1 („v „přiměřeném“ rozsahu“).¹⁵¹

Návrh zákona obsahuje ustanovení, ve kterých jsou odkazy na neaplikaci konkrétní platné právní normy (§ 629, § 636, § 2915 odst. 2, § 2953 ObčZ nebo § 38 odst. 4 správního řádu). Jakožto příklad mohou posloužit právní normy, obsažené v § 4 odst. 1, § 9 odst. 1 a § 37 *Návrhu zákona*.

Návrh zákona v několika případech duplicitně zavádí pravidla, která již jednoznačně vyplývají ze stávajících právních předpisů. Tato duplicita je podle Důvodové zprávy někdy motivována „uživatelským komfortem“ adresáta zákona.¹⁵²

Příkladem duplicity je například § 5.

Své místo má také duplicita jiného svého vlastního ustanovení *Návrhu zákona*, „byť s poněkud odlišnou formulací“¹⁵³ – § 15 odst. 5, nebo § 16 odst. 3.

4.3 Netransponované ustanovení *Směrnice*

Musím také poznamenat, že kromě ustanovení *Směrnice*, která našla své zastoupení v *Návrhu zákona*, jsou i ustanovení netransponovaná, například výše uvedený čl. 22 odst. 1.

Článek 11 odst. 6 je také netransponován. Myslím si, že § 6 odst. 3 *Návrhu zákona* neimplementuje ustanovení *Směrnice* jen poukazuje na to, že limit pro vyrovnání stanovený vůči přímým a nepřímým odběratelům a dodavatelům neplatí, jde-li o škodu způsobenou jiným poškozeným než přímým nebo nepřímým odběratelům nebo dodavatelům.

Nicméně hlavní myšlenkou čl. 11 odst. 6 je stanovení výše příspěvku na vypořádání poskytnutého podnikem, kterému byla prominuta pokuta. Jinému porušiteli je výše příspěvku

¹⁵⁰ PETR: *Zákon o náhradě škody*..., s. 9.

¹⁵¹ PETR: *Zákon o náhradě škody*..., s. 13, 5, 7, 12.

¹⁵² PETR: *Zákon o náhradě škody*..., s. 7.

¹⁵³ PETR: *Zákon o náhradě škody*..., s. 13.

stanovena na základě podílu tohoto podniku (kterému byla prominuta pokuta) na odpovědnosti za tuto škodu (mluvil jsem o tom již výše – viz podkapitola 3.2).

V souladu se čl. 12 odst. 5 *Směrnice* “[č]lenské státy zajistí, aby vnitrostátní soud měl pravomoc v souladu s vnitrostátními procesními předpisy stanovit odhadem, jaká část navýšené ceny byla přenesena“.

Výše uvedená právní norma také není implementovaná. Právo soudu stanovit odhadem, jaká část navýšené ceny byla přenesena z citovaných ustanovení ObčZ či OSŘ bez dalšího nevyplývá a bude nezbytné tak ji odvodit eurokonformním výkladem.¹⁵⁴

JUDr. Michal Petr, Ph.D., poukazuje na to, že *Návrh zákona* počítá jen s náhradou škody vzniklé porušením povinnosti chránit obchodní nebo jiné obdobné tajemství (§ 21 odst. 1), nepočítá však se zneužitím jiných informací.¹⁵⁵

Dle všeho je řeč o čl. 8 odst. 1 písm. d) *Směrnice*: v souladu se čl. 8 odst. 1 písm. d) *Směrnice* členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy měly možnost uložit stranám, třetím stranám a jejich právním zástupcům účinné sankce v případě, že nedodrží omezení týkající se použití důkazů stanovená v této kapitole.

Příkladem výše uvedeného omezení může být například čl. 7 odst. 3 *Směrnice* v souladu se kterým členské státy zajistí, aby důkazy, které určitá fyzická nebo právnická osoba získala výhradně přístupem ke spisu vedenému u OHS a které nespádají do odstavců 1 nebo 2, mohly být v řízení o žalobě o náhradu škody použity pouze touto osobou nebo fyzickou či právnickou osobou, která je jejím právním nástupcem, včetně osoby, která získala její nárok.

V *Návru zákona* není právní norma, která by pokutovala nedodržení omezení týkající se použití důkazů získaných výhradně přístupem ke spisu vedenému u ÚOHZ¹⁵⁶, proto lze bezpochyby tvrdit, že čl. 8 odst. 1 písm. d) *Směrnice* není implementován.

4.4 Ustanovení *Směrnice*, která byla transportovaná jen částečně

Nelze tvrdit, že čl. 10 odst. 2 *Směrnice* byl v plném rozsahu transponován do textu *Návru zákona*.

Návrh zákona vyžaduje povědomí o *osobě* povinné k náhradě škody, zatímco *Směrnice* obecněji o totožnosti *porušitele*. Porušitelem soutěžního práva je totiž soutěžitel

¹⁵⁴ PETR: *Zákon o náhradě škody...*, s. 9.

¹⁵⁵ PETR: *Zákon o náhradě škody...*, s. 13.

¹⁵⁶ Čl. 7 *Směrnice*.

jako ekonomické jednotka, zatímco povinnou osobou bude konkrétní osoba v rámci této jednotky.¹⁵⁷

V případě, kdy během vymáhání práva nelze říci, že povinná osoba v souladu s § 9 odst. 2 *Návrhu zákona* a porušitel v souladu s čl. 10 odst. 2 jsou směrnice různými subjekty, tj. jakožto pojmy jsou stejné, § 9 odst. 2 *Návrhu zákona* je realizací povinnosti členského státu, obsažené ve čl. 10 odst. 2 *Směrnice*.

Jelikož subjektem povinným k náhradě škody musí být porušitel, který se může skládat z několika právnických osob, lze mluvit jen o částečné implementaci článku 10 odst. 2 *Směrnice*.

Také si myslím, že částečná implementace má své místo vůči čl. 18 odst. 1 *Směrnice*, jelikož § 647 ObčZ je ustanovením užším.

Částečně implementovaným je také čl. 8 odst. 2 *Směrnice*.

V souladu se čl. 8 odst. 2 “[č]lenské státy zajistí, aby sankce, které mohou vnitrostátní soudy uložit, byly účinné, přiměřené a odrazující. Sankce, které mají mít vnitrostátní soudy k dispozici, musí s ohledem na chování strany řízení o žalobě o náhradu škody zahrnovat možnost vyvodit pro jednu stranu nepříznivé závěry, jako je možnost považovat určitou relevantní skutečnost za prokázanou, nebo úplné či částečné zamítnutí žalobních tvrzení nebo tvrzení protistrany nebo možnost nařídit náhradu nákladů řízení“.

Z výše uvedeného plyne, že považovat určitou relevantní skutečnost za prokázanou je možnost soudu, ale není povinnost.

V § 28 odst. 1 *Návrhu zákona*, na rozdíl od § 28 odst. 2 *Návrhu zákona*, ve kterém je soud zbaven možnosti projednat skutečnost, která se měla prokázat jakékoliv obsažené v tomto odstavci porušení povinností, za prokázanou.

Tak, čl. 8 odst. 2 *Směrnice* je implementován jen vůči důvěrným informacím (*obchodní, bankovní nebo obdobné zákonem chráněné tajemství* v kontextu návrhu zákona), tj. je částečně implementovaný.

4.5 Kolektivní vymáhání

O potřebě zavedení dvou vzájemně se doplňujících mechanismů kolektivního vymáhání¹⁵⁸ se mluvilo ještě v *Bílé knize o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES*.¹⁵⁹

¹⁵⁷ PETR: *Zákon o náhradě škody...*, s. 7.

¹⁵⁸ 1) žaloby podané v zastoupení, které předkládají kvalifikované subjekty; 2) kolektivní žaloby s výslovným předchozím souhlasem všech žalobců.

Nicméně návrhy *Bílé knihy* o kolektivním vymáhání nebyly zařazeny do *Směrnice*, v důsledku čehož není povinnost členského státu na jejich zařazení.

V recitálu 13 preambule *Směrnice* se mluví o tom, že „směrnice by neměla vyžadovat, aby členské státy pro účely prosazování článků 101 a 102 Smlouvy o fungování EU zavedly mechanismy kolektivního odškodňování“.

Ve věci neexistence mechanismů kolektivního vymáhání JUDr. Michal Petr, Ph.D., mluví o tom, že „pokud nebude i v českém právu zavedena nějaká přiměřená forma „kolektivních“ žalob, obávám se, že ke skutečnému rozvoji soukromého prosazování nedojde“¹⁶⁰.

4.6 Závěr o implementaci *Směrnice*

V den napsání této podkapitoly nebyl *Návrh zákona* zatím zařazen na program jednání schůze poslanecké sněmovny ke druhému čtení. To mluví o tom, že ČR neuvedla v účinnost před stanoveným ve čl. 21 odst. 1 *Směrnice* číslem právní a správní předpisy, nezbytné pro dosažení souladu s ní, tj. jinými slovy, neimplementovala *Směrnici*.

Navržený vládou *Návrh zákona* není zbaven nedostatků.

V právní literatuře se uvádějí sporné a diskutabilní body *Návrhu zákona* a jejich podrobná analýza, což není možné ignorovat při hodnocení úplnosti a kvality implementace *Směrnice*.¹⁶¹

Nejpodstatnějším nedostatkem je, dle mého názoru, zúžení novým zákonem působnosti *Směrnice*.

Řada ustanovení *Směrnice* *Návrh zákona* neimplementoval vůbec, což je bezpochyby porušením čl. 21 odst. 1 *Směrnice*, některá ustanovení jsou implmentovány jen částečně.

Dost často Důvodová zpráva¹⁶² nepodává žádná vysvětlení vůči implementovaným ustanovením *Návrhu zákona*.

Některá pravidla *Návrh zákona* zavádí duplicitně „z důvodu uživatelského komfortu“¹⁶³.

¹⁵⁹ Odst. 2.1 Bílé knihy.

¹⁶⁰ PETR: *Zákon o náhradě škody...*, s. 14.

¹⁶¹ PETR: *Zákon o náhradě škody...*, s. 4 – 14.

¹⁶² Důvodová zpráva k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže) [online]. apps.odok.cz, 7. prosince 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNA7XBELK9>>.

¹⁶³ Důvodová zpráva k zákonu o náhradě škody; zvláštní část: k části první, k ustanovení § 4.

V *Návrhu zákona* má své místo řada ustanovení, která jsou stanoveny nad rámec požadavků *Směrnice*, tj. implementace ustanovení *Směrnice* v takových případech přirozeně měla své místo.

Chci poznamenat, že ani česká vláda, ani parlament neprojeví iniciativu na zařazení do textu návrhu zákona mechanismů kolektivního vymáhání, i když *Směrnice* neobsahuje o nich ustanovení.

Vzhledem k výše uvedenému si myslím, že schválení parlamentem zákona v předložené podobě návrhu nebude dostatečnou implementací *Směrnice* č. 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 v ČR.

Dle mého názoru, legislativní orgán musí věnovat pozornost každé poznámce, která má své místo v právní literatuře a nesmí ignorovat ani jednu z nich.

Závěr

Během výzkumu tématu cestou hledání odpovědi na položené výzkumné otázky mnou byly dosaženy hlavní a vedlejší cíle diplomové práce.

Nalezl jsem odpovědi na všechny výzkumné otázky, nicméně ne všechny původní hypotézy se ukázaly být správné.

Hlavním cílem diplomové práce bylo detailně popsat *Směrnici* a myslím si, že tento cíl byl mnou dosažen.

S aplikací metody *komparace*, a také metody *vědeckého popisu* ve třetí kapitole diplomové práce mnou byly projednány kapitoly II-VI *Směrnice*.

Popis *Směrnice* byl mnou zařazen do pěti podkapitol.

Podkapitola 3.1 „Zpřístupnění důkazů“.

Všechny návrhy, které se týkají přístupu k důkazům a obsažené v odst. 2.2 *Bílé knihy*, jsou přeneseny do textu kapitoly II *Směrnice*.

V textu *Směrnice* jsou právní pravidla detailně propracována a více konkretizována ve srovnání s návrhy Komise.

Právní pravidla, které se týkají přístupu k důkazům ve *Směrnici* se dělí na dvě části:

1. Právní pravidla o zpřístupnění důkazů, které se také vztahují i k důkazům, obsaženým ve spisu, vedeném u OHS.
2. Právní pravidla o zpřístupnění důkazů obsaženým jen ve spisu vedeném u OHS.

Výše uvedená první část právních pravidel je obsažena ve čl. 5 odlišující zvláštnosti, například že obsahuje řadu nových právních norem, které nebyly uvedeny v *Bílé knize* jako možnost těch, od nichž je zpřístupnění informací požadováno nebo vyslechnutí dříve, než vnitrostátní soud nařídí zpřístupnění důkazů.

Směrnice obsahuje právní pravidla o omezeních týkajících se použití důkazů získaných přístupem ke spisu vedenému u OHS a o sankcích, které vnitrostátní soudy mají možnost uložit.

Podkapitola 3.2 „Účinek vnitrostátních rozhodnutí, promlčecí lhůty, společná a nerozdílná odpovědnost“.

V textu *Směrnice* byly jen částečně zachyceny, a ne v tak kategorické formě, návrhy *Bílé knihy*, které se týkají účinku vnitrostátních rozhodnutí.

Ve *Směrnici* není zákaz přijmout rozhodnutí, které by bylo v rozporu s pravomocným rozhodnutím OHS nebo odvolacího soudu, vyjádřen přímo, tj. tak kategorickou formou jako

v odst. 2.3 *Bílé knihy*. Zákaz platí jen na vnitrostátní rozhodnutí. Nevnitrostátní rozhodnutí představují důkaz *prima facie* o tom, že došlo k porušení právních předpisů o hospodářské soutěži.

Směrnice stanovuje okamžik, kdy začne běžet promlčecí lhůta a stanovuje také její minimální délku.

Návrhy Komise ve věci okamžiku, kdy začne běžet promlčecí lhůta, byly v plném rozsahu uvedeny ve *Směrnici*.

Okamžik začátku běhu promlčecí lhůty je ve *Směrnici* vymezen negativně, přitom je postavení žalobce, na rozdíl od textu *Bílé knihy*, zvýhodněno zařazením do textu *Směrnice* další podmínky pro začátek jejího běhu – znamost totožnosti porušitele.

Směrnice nepřijímá návrh Komise o *nové promlčecí lhůtě* a stanovuje minimální délku promlčecí lhůty pěti let.

Ustanovení *Směrnice* obsahuje přímé pokyny na společnou a nerozdílnou odpovědnost podniku, výjimky z tohoto pravidla představují právo porušitele požadovat na kterémkoli jiném porušiteli příspěvek na vypořádání.

Ustanovení o společné a nerozdílné odpovědnosti podniku jsou dopodrobna propracována ve *Směrnici*.

Podkapitola 3.3 “Přenesení navýšených cen“.

Směrnice obsahuje právní normy o přenesení navýšených cen pro to, aby právo na odškodnění v plné výši měl nejen přímý odběratel, ale i nepřímý odběratel.

Návrh v *Bílé knize* o tom, aby žalovaný nesl důkazní břemeno o nepřenesení navýšené ceny v plné výši, se nestala součástí *Směrnice*. Žalobce nese důkazní břemeno o přenesení navýšených cen na něj.

V případě, kdy na obranu svých tvrzení proti žalobě o náhradu škody žalovaný používá skutečnost, že žalobce ceny navýšené v důsledku porušení právních předpisů o hospodářské soutěži zcela nebo částečně přenesl, důkazní břemeno o přenesení navýšených cen nese žalovaný.

Kapitolou IV *Směrnice* není dotčeno právo poškozené strany požadovat a obdržet náhradu za ušlý zisk v důsledku plného nebo částečného přenesení navýšených cen.

Podkapitola 3.4 “Stanovení výše škody“.

Stanovení výše škody je věnován pouze jeden článek *Směrnice*, ve kterém je obsažena klíčová právní norma o stanovení výše škody, která umožňuje vnitrostátnímu soudu stanovit v souladu s vnitrostátními postupy stanovení výše škody odhadem.

Ve stejném článku je obsažena vyvratitelná domněnka o tom, že porušením právních předpisů formou kartelu došlo ke škodě.

Podkapitola 3.5 “Smírné řešení sporu“.

Kapitola VI *Směrnice* obsahuje informace o tom, jaké účinky má smírné řešení sporu a smírné narovnání.

Smírné řešení sporu má následující účinky: pozastavení běhu promlčecí lhůty; přerušení řízení; možnost OHS posoudit to, že bylo odškodnění vyplaceno v rámci smírného narovnání před tím, než vydal rozhodnutí o uložení pokuty jako polehčující okolnost.

Smírné narovnání má následující účinky: snížení nároku poškozené strany; uplatnění zbývajících částí nároku poškozené strany pouze vůči spoluporušitelům, nezúčastněným na narovnání; a také *nemožnost* získat příspěvek na vypořádání od spoluporušitele zúčastněného na narovnání spoluporušiteli nezúčastněnými na narovnání, která, nicméně, *nemá absolutní charakter*.

Výše v dílčím závěru Kapitoly 3 jsem také poznamenal, že z textu *Směrnice* plyne to, že tato neobsahuje všechna ustanovení *Bílé knihy*. Nicméně některá ustanovení, například týkající se zpřístupnění důkazů a smírného vyřešení sporu, byly bezpochyby vypracovány nad rámec požadavků *Bílé knihy*.

Odpověď na hlavní výzkumnou otázku: obsah *Bílé knihy* nebyl v plném rozsahu přenesen do textu *Směrnice*.

Ustanovení *Bílé knihy* byly v drtivé většině přeneseny do textu *Směrnice*. Musím poznamenat, že nejdůležitější ustanovení o zpřístupnění důkazů byla v plném rozsahu přenesena do textu *Směrnice*. Mezi důležité ustanovení, která nebyla implemetována do *Směrnice*, patří návrhy o mechanismech kolektivního vymáhání.

Tudíž můj předpoklad (hypotéza) o tom, že ne všechny návrhy *Bílé knihy* byly implementovány do textu *Bílé knihy*, se projevil jak správný.

Vedlejší cíl *vymezit pojem soukromé prosazování soutěžního práva* byl také dosažen.

Vzhledem k podstatě tohoto cílu jsem nepoložil žádné výzkumné otázky a nebyla vypracována žádná hypotéza. S aplikací metod analýzy a syntézy byla předpokládána definice pojmu *soukromé prosazování soutěžního práva* (viz podkapitola 1.1).

Vedlejší cíl *identifikovat a analyzovat právní překážky soukromého prosazování* byl také dosažen.

Dospěl jsem k tomu, že existuje určité množství právních překážek efektivního soukromého prosazování soutěžního práva. Tyto překážky jsou iniciovány *Bílou knihou*.

Nicméně dle mého názoru nelze s absolutní jistotou tvrdit to, že všechny překážky, které jsou uvedeny v *Bílé knize*, jsou takové.

S výše uvedeným cílem koresponduje výzkumná otázka, která odpovídá vedlejšímu cíli č. 2: například neexistence vyvratitelné domněnky, že na nepřímé odběratele bylo nezákonné navýšení ceny přeneseno v plné výši není překážkou soukromého prosazování soutěžního práva.

Tudíž má hypotéza o tom, že všechny situace, které jsou uvedeny v *Bílé knize* společně s návrhy jejich řešení, jsou překážkami pro soukromé prosazování soutěžního práva, není správná.

Třetí vedlejší cíl *vyhodnotit implementaci Směrnice v České republice* byl dosažen prostřednictvím odpovědi na výzkumnou otázku, která odpovídá vedlejšímu cíli č. 3.

Hodnocení implementace *Směrnice* v České republice se týkají následující dva body:

1. Dle stavu ke dni podpisu závěru diplomové práce Česká republika neimplementovala *Směrnici* do svého právního řádu, nicméně měla tuto povinnost splnit do 27. prosince 2016.

2. Návrh zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže má řadu podstatných nedostatků.

Návrh zákona omezuje působnost *Směrnice*. Řada ustanovení *Směrnice* se vůbec neimplementovala, některá ustanovení se implementovala jenom částečně.

S výše uvedeným cílem koresponduje výzkumná otázka, která odpovídá vedlejšímu cíli č. 3.

Odpověď na výzkumnou otázku: schválením zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže nebude implementace Směrnice v České republice dostačující.

Tvrdit opak neumožňuje neexistence v návrhu zákona některých ustanovení *Směrnice*.

Tudíž má hypotéza o tom, že *schválením zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže bude implementace Směrnice v České republice dostačující*, není správná.

V závěru výzkumu *Směrnice* a její implementace v České republice bych nechtěl dlouho mluvit o její důležitosti a zase opakovat to, že „žaloby o náhradu škody jsou [...] prvkem účinného systému soukromoprávního prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži“¹⁶⁴.

¹⁶⁴ Recitál 5 preambule Směrnice.

Také bych se chtěl obrátit k odst. 1.6 Důvodové zprávy “Zhodnocení rizika”, ve kterém se mluví o tom, že „v případě neimplementace *Směrnice* by tedy nedošlo k posílení soukromoprávního vymáhání dodržování pravidel hospodářské soutěže“ a připomenout následující, tedy že vychází v nějaké míře posílení soukromoprávního vymáhání dodržování pravidel hospodářské soutěže po 27. prosinci 2016 má své místo.

Seznam použitých zdrojů

Právní předpisy

Komise Evropských společenství. Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES KOM (2008) 165. Brusel, 2008. 12 s.

Nařízení Rady 1/2003 ES ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy. Úř. věst. L 1, 4. ledna 2003, s. 1 a násl.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži. Úř. věst. L 349, 5. prosince 2014, s. 1 a násl.

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura

Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. června 1966. Věc 61-65. [online]. publications.europa.eu, 30. června 1966 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://publications.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/5bb3d0d2-2c78-4603-b7b6-e28cb2b4492e/language-cs>>.

Rozsudek ze dne 20. září 2001, *Courage Ltd v Bernard Crehan*, C-453/99, Sb. rozh. s. I-06297, body 26, 27, 36 odst. 1.

Rozsudek ze dne 13. července 2006, *Vincenzo Manfredi a další v. Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA a další*, spojené věci C-295/04 až C-298/04, Sb. rozh. s. I-6619, bod 61.

Knihy

BOBEK, Michal, BŘÍZA, Petr, KOMÁREK, Jan. *Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. 633 s.

CINI, Michelle, McGOWAN, Lee. *Competition policy in the European union*. 2nd ed. Basingstoke ; New York, N.Y. : Palgrave Macmillan, 2009. xiv, 249 s.

JOHN, Laura Elizabeth. *Bellamy & Child European Union law of competition*. Third cumulative supplement to the seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2016. lxxxv, 394 s.

MUNKOVÁ, Jindřiška, SVOBODA, Pavel, KINDL, Jiří. *Soutěžní právo*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. 430 s.

PETR, Michal a kol. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010. 624 s.

ŠIŠKOVÁ, Naděžda a kol. *Evropské právo 2: jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 264 s.

Články

BÁNYAIOVÁ, Lucie. K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů. *Antitrust: revue soutěžního práva*, 2010, roč. [2?], č. 4, s. 27 – 29.

NERUDA, Robert. Náhrada škody způsobené protisoutěžním jednáním jako způsob soukromého vymáhání antimonopolního práva. *Právní rozhledy*, 2005, roč. 13, č. 12, s. 435 – 442.

PETR, Michal. Zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže. *Antitrust: revue soutěžního práva*, 2017, roč. [9?], č. 1, s. 4 – 14.

Internetové zdroje

DEIMELOVÁ, Markéta. *Návrh zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a změna zákona o hospodářské soutěži* [online]. epravo.cz, 11. listopadu 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/navrh-zakona-o-nahrade-skody-v-oblasti-hospodarske-souteze-a-zmena-zakona-o-hospodarske-soutezi-103644.html>>.

Důvodová zpráva k zákonu o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže) [online]. apps.odok.cz, 7. prosince 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNA7XBELK9>>.

FENCLOVÁ, Eva. *Efektivní vymáhání kartelového práva*. Diplomová práce [online]. cuni.cz/UK-4436.html, 20. ledna 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120179674>>.

Iuridictum encyklopedie o právu [online]. iuridictum.pecina.cz, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://iuridictum.pecina.cz/w/Prima_facie>.

KABRHEL, Miloslav. *Soud členského státu ve smyslu čl. 267 SFEU* [online]. lawportal.cz, 3. dubna 2014 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<http://www.lawportal.cz/soud-clenskeho-statu-ve-smyslu-cl-267-sfeu/>>.

NERUDA, Robert. *Soukromé vymáhání soutěžního práva (nejen náhrada škody způsobená kartelem)* [online]. pravni prostor.cz, 30. července 2015 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <www.pravni-prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/soukrome-vymahani-soutezniho-prava-nejen-nahrada-skody-zpusobena-kartelem>.

NULÍČEK, Michal. *Nový zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže* [online]. pravni radce ihned.cz, 13. ledna 2017 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<http://pravni-radce.ihned.cz/c1-65585150-novy-zakon-o-nahrade-skody-v-oblasti-hospodarske-souteze>>.

NEDELKA, Martin, LINHARTOVÁ, Jitka. *Soukromé prosazování soutěžního práva v České republice*. Informační list ÚOHS č. 4 / 2008 [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

ORAMUS, Lukáš. *Modernizace evropského soutěžního práva – vývoj a trendy*. Diplomová práce [online]. is.muni.cz, 2. prosince 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://is.muni.cz/th/107766/pravf_m/Modernizace_ev_sout_prava_vyvoj_a_tendy.pdf>.

PAVLŮ, Veronika. *Aktuální otázky vymáhání kartelového práva*. Diplomová práce [online]. is.muni.cz, 30. března 2010 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://is.muni.cz/th/170353/pravf_m/Diplomova_prace.pdf>.

PETR, Michal. *Bílá kniha Evropské komise o náhradě škody způsobené porušením soutěžního práva*. Informační list ÚOHS č. 4 / 2008 [online]. uohs.cz, 1. září 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <<http://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/aktuality-z-hospodarske-souteze/812-informacni-list-soukrome-prosazovani-soutezniho-prava.html>>.

POLKA, Vratislav. *Soukromoprávní a veřejnoprávní vymáhání antimonopolního práva*. Diplomová práce [online]. is.muni.cz, 30. listopadu 2008 [cit. 3. prosince 2016]. Dostupné na <https://is.muni.cz/th/100527/pravf_m/diplomka6_2.doc>.

ÚOHS navrhuje speciální zákon o náhradě škody vzniklé protisoutěžním jednáním [online]. ceska-justice.cz, 15. března 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<http://www.ceska-justice.cz/2016/03/uohs-navrhujespecialni-zakon-onahradeskody-vznikleprotisouteznimjednanim/>>.

Vládní návrh zákona o náhradě škody. Informační systém ODok [online]. apps.odok.cz, 7. prosince 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNA7XBELK9>>.

Výsledky jednání vlády 23. listopadu 2016 [online]. vlada.cz, 23. listopadu 2016 [cit. 23. března 2017]. Dostupné na <<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/vysledky-jednani-vlady-23--listopadu-2016-151050/>>.

Summary

The principal aim of the thesis is a detailed description of the **Directive 2014/104/EU of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union**. I have thoroughly analysed the provisions of the Directive and compared them with the preceding **White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules**. I have described the term *private enforcement of competition law* and put forward its definition. I have analysed the *legal burdens to private enforcement* and concluded that not all the situations described in the White Paper are indeed burdens to private enforcement. In the thesis, I have attempted to evaluate the *implementation of the Directive in the Czech Republic*, scrutinised the Government's proposal on the Act on damages claims in the area of competition law and concluded that by passing such an act, the implementation in the Czech Republic will not be satisfactory.

Shrnutí

Hlavním cílem diplomové práce byl detailní popis **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži**. Ustanovení Směrnice byli mnou důkladně zanalyzovány cestou jejich porovnání s předchozími návrhy **Bílé knihy o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES**. Určil jsem obsah složek pojmu *soukromé prosazování soutěžního práva* a nabídl jsem jeho definici. Zanalyzoval jsem *právní překážky soukromého prosazování* a dospěl jsem k závěru, že ne všechny situace, které jsou uvedené v Bílé knize společně s návrhy jejich vyřešení, jsou překážkami pro soukromé prosazování soutěžního práva. V diplomové práci jsem se snažil *vyhodnotit implementaci Směrnice v České republice*, prozkoumal jsem vládní návrh zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a dospěl jsem k závěru, že schválením zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže nebude implementace Směrnice v České republice dostačující.

Резюме

Главной целью дипломной работы являлось подробное описание директивы Европейского парламента и Совета 2014/104/ЕС от 26 ноября 2014 года *о некоторых правилах, регулирующих согласно национальному законодательству жалобы о возмещении ущерба за нарушение положений конкурентного права государств-членов и Европейского союза*. Положения Директивы были мной тщательно проанализированы путем их сравнения с предыдущими предложениями **Белой книги о исках о возмещении ущерба за нарушение антимонопольных правил ЕС**. Мной было определено содержание составных частей понятия *частное правоприменение конкурентного права* и предложено его определение. Я проанализировал *правовые препятствия частного правоприменения* и пришел к заключению, что не все ситуации, которые приведены в Белой книге вместе с предложениями по их разрешению, являются препятствиями для частного правоприменения конкурентного права. В дипломной работе я попытался *дать оценку имплементации директивы в Чешской Республике*, рассмотрел правительственный проект закона о возмещении ущерба в области экономической конкуренции и пришел к заключению, что принятием закона о возмещении ущерба в области экономической конкуренции имплементация Директивы в Чешской Республике не будет являться достаточной.

Keywords

competition law, damages actions, actions for damages for infringements of the competition law provisions, White paper on damages actions, private enforcement of competition law, legal burdens to private enforcement

Seznam klíčových slov

soutěžní právo, žaloby o náhradu škody, žaloby o náhradu škody v případě porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, Bílá kniha o žalobách o náhradu škody, soukromé prosazování soutěžního práva, právní překážky soukromého prosazování

Список ключевых слов

конкурентное право, антимонопольное право, иски о возмещении ущерба, иски о возмещении ущерба за нарушение положений антимонопольного права, иски о возмещении ущерба за нарушение положений конкурентного права, Белая книга о исках о возмещении ущерба за нарушение антимонопольных правил ЕС, частное правоприменение антимонопольного права, частное правоприменение конкурентного права, правовые препятствия частного правоприменения